

DE TAAALKANJERS

WORD EEN LEESKANJER

IK HEB 20 MINUTEN GELEZEN

in de auto ☐	achterstevoren op een stoel ☐	ondersteboven in de zetel ☐	in een bos ☐
op een trampoline ☐	op een trap ☐	onder een parasol of een paraplu ☐	op het toilet ☐
in een kast ☐	liggend op je zij in je bed ☐	op een geheim plekje ☐	al zittend buiten tegen een muur ☐
staand aan de voor deur ☐	in het donker (met een zaklamp) ☐	op de salontafel ☐	in de auto van iemand anders ☐

**KRUIS DE PLAATSEN AAN WAAR JE GELEZEN HEBT
VOLLE KAART = VERRASSING**

DE TAALKANJERS

Leerjaar 5 – A-deel
Werkboek

Beste ouders,

Voor u ligt het eerste werkboek van de methode *De Taalkanjers*, waarmee uw kind het komende schooljaar zal werken.

De methode wil de kinderen vooral motiveren om goed te worden in taal en spelling. Dat doet ze niet alleen door de lessen aangenaam in te kleden, maar ook en vooral door de oefenstof zo veel mogelijk op maat van elk kind aan te bieden.

Concreet betekent dat dat uw kind niet alle oefeningen in dit boek zal maken. De juf of meester van uw kind zal aangeven welke oefeningen het best bij het leerproces van uw kind passen. U kunt daarover altijd met de juf of meester in overleg gaan.

Wanneer uw kind de leerstof thuis verwerkt of herhaalt, kunt u als ouder zeker mee ondersteunen en aanmoedigen. Om u daarbij te helpen zijn er instructiefilmpjes ontwikkeld waarmee u uw kind dezelfde ondersteuning kunt bieden als in de klas. Van lessen met het icoontje bij de titel kunt u de instructie samen met uw kind online bekijken. Scan de QR-code met uw tablet of smartphone en bekijk het filmpje.

Met Scoodle Play, het online oefenplatform van *De Taalkanjers*, oefenen de leerlingen de leerstof van de lessen in. Er zijn oefeningen op aanloop-, kern- en uitdagingsniveau.

Wij wensen u samen met uw kind een fijne ontdekkingstocht dit schooljaar!

Het team van *De Taalkanjers*

Ontwerp omslag: Studio ZWAM

Ontwerp binnenwerk: Bananas

Opmaak binnenwerk: PPMP Prepress

Tekeningen: 3Link, Mario Boon, Dirk Vandamme, Sarah Wouters

Illustratieverantwoording:

Fotolia.com: 103tnn, Africa Studio, Anatolii, ashbringer, clayllama, Countrypixel, dbvirago, dima, Durluby, finecki, gilitukha, GraphicsRF, HaywireMedia, Jean-Marie MAILLET, johnbraid, Julien Tromeur, kegfire, Luis Louro, marymo_art, Matyas Rehak, MrWildLife, Nejron Photo, nonohana, Patrick Hermans, Pavel Losevsky, peshkov, Photo-SD, Richard Carey, rogistok, sborisov, Shuttershudder, studiostoks, svetlanaab, Tatiana Morozova, vege, Vidady, WavebreakmediaMicro, yod77

Met dank aan Frank Pollet.

NUR 191

© Plantyn nv, België

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever. Uitgeverij Plantyn heeft alle redelijke inspanningen geleverd om de houders van intellectuele rechten op het materiaal dat in dit leermiddel wordt gebruikt, te identificeren, te contacteren en te honoreren. Mocht u ondanks de zorg die daaraan is besteed, van oordeel zijn toch rechten op dit materiaal te kunnen laten gelden, dan kunt u contact opnemen met uitgeverij Plantyn.

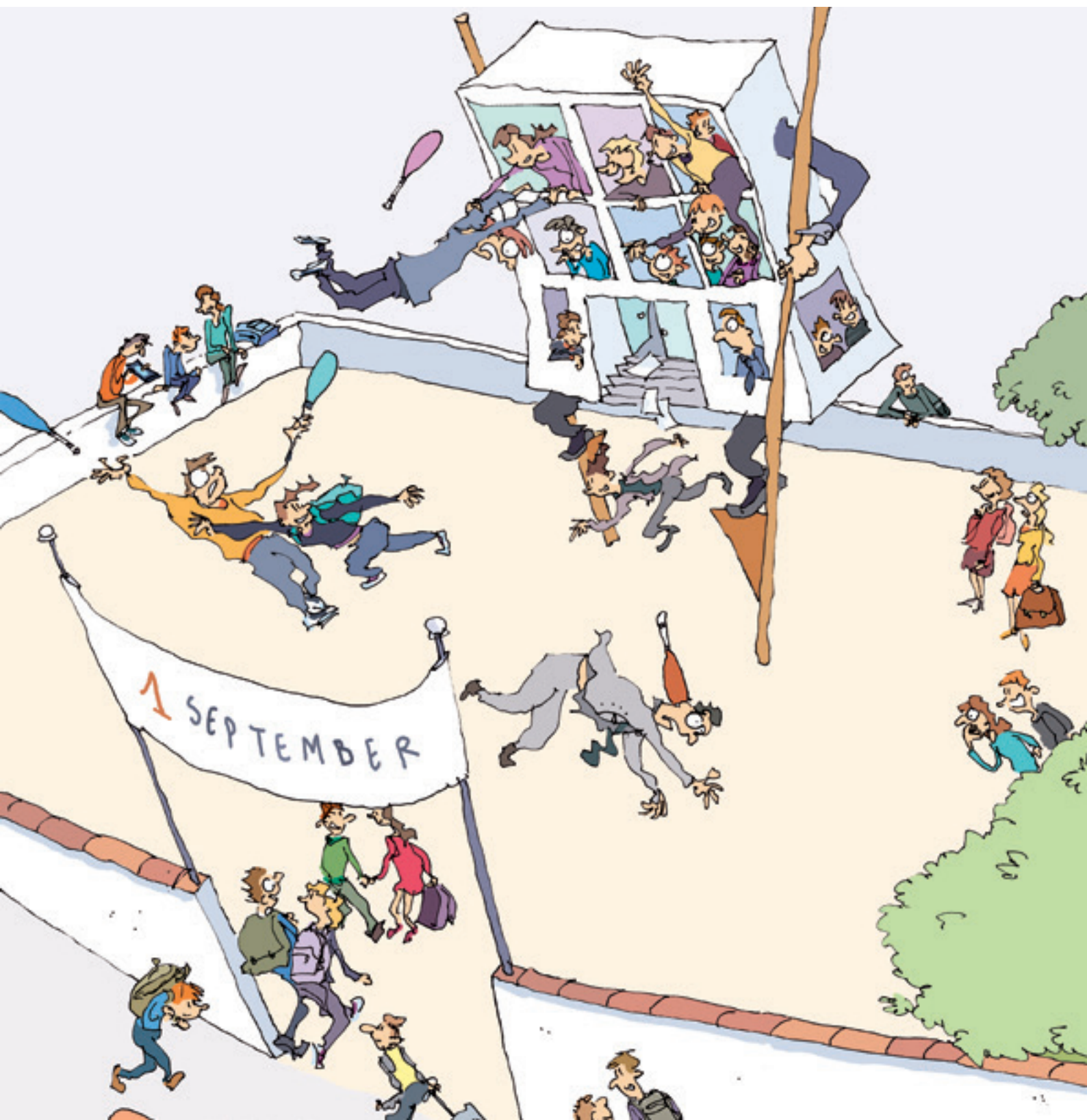
ISBN 978-90-497-0092-8

26578/1

D2021/0032/0289

Thema 1

SOS, school op stellen

Dit kan ik al!

- Ik kan de gespreksregels toepassen.

Gespreksregels

Waarop let ik tijdens het spreken?

- Ik neem **actief deel** aan het gesprek en toon **betrokkenheid**.
- Ik **vraag** beleefd het woord.
- Ik laat anderen **uitspreken**.
- Ik let op de **beurtwissel**.
- Ik let op de afgesproken **tijd**.
- Ik stel **vragen** en durf **doorvragen**.
- Ik kom op voor mijn **mening**.
- Ik kan een gesprek **afronden**.
- Ik kan **verslag** van een gesprek uitbrengen.

Waarop let ik tijdens het luisteren?

- Ik toon mijn **betrokkenheid**.
- Ik let op de **beurtwissel**.
- Ik let op de afgesproken **tijd**.
- Ik let op de **manier waarop** de spreker iets zegt.
- Ik let op de **stemming** van de spreker.
- Ik kan **beoordelen** wat ik hoor.
- Ik kan mijn **mening** geven.
- Ik **waardeer** de inbreng van anderen.

1

Wat is jouw mening?

- Lees de stellingen voor jezelf.
- Ga je akkoord of niet akkoord met deze stelling? Omkring. **meerdere antwoorden mogelijk**
- Noteer minstens één argument om jouw mening te staven.

1 Les krijgen van een meester is leuker dan les krijgen van een juffrouw. akkoord / niet akkoord

---

---

2 Een leerkracht moet niet gek doen. Het is beter dat hij streng is. akkoord / niet akkoord

---

---

3 Het is beter als mijn leerkracht dezelfde blijft van leerjaar 1 t.e.m. 6. akkoord / niet akkoord

---

---

4 Het enige leuke aan school is je vrienden weerzien. akkoord / niet akkoord

---

---

5 De speeltijden moeten langer duren zodat we meer kunnen spelen met vrienden. akkoord / niet akkoord

---

---

6 Op school drinken we alleen water. Andere dranken zijn ongezond. akkoord / niet akkoord

---

---

2 Wat vindt de groep?

- Bespreek elke stelling in je groep. **meerdere antwoorden mogelijk**
- Is je mening veranderd na het groepsgesprek of niet? Omkring. **mogelijk**

1 Les krijgen van een meester is leuker dan les krijgen van een juffrouw. dezelfde mening / andere mening

2 Een leerkracht moet niet gek doen. Het is beter dat hij streng is. dezelfde mening / andere mening

3 Het is beter als mijn leerkracht dezelfde blijft van leerjaar 1 t.e.m. 6. dezelfde mening / andere mening

4 Het enige leuke aan school is je vrienden weerzien. dezelfde mening / andere mening

5 De speeltijden moeten langer duren zodat we meer kunnen spelen met vrienden. dezelfde mening / andere mening

6 Op school drinken we alleen water. Andere dranken zijn ongezond. dezelfde mening / andere mening

Hierop let ik.	Dit gaat al ...
VOOR HET SPREKEN	
Ik ken het onderwerp en denk erover na.	
TIJDENS HET SPREKEN	
Ik kan mijn mening beargumenteren met persoonlijke accenten.	
Ik blijf bij het onderwerp.	

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde de gespreksregels toepassen in een discussie.
- Ik leerde mijn mening goed argumenteren.
- Ik leerde kritisch nadenken over mijn eigen (veranderende) mening.
- Ik leerde respect tonen voor een ander zijn mening.

Dit kan ik al!

- Ik kan verschillende karaktereigenschappen benoemen.

1 Dieren met karakter

- Doorstreep de karaktereigenschap die niet bij het dier past.

de anaconda

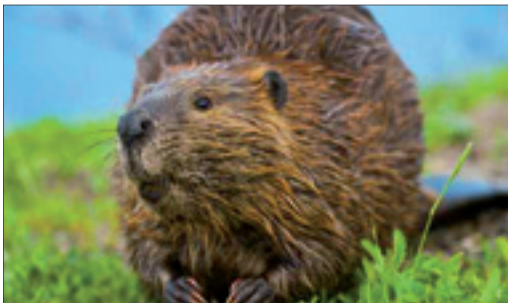
snel
gezellig
listig
opmerkzaam

de dolfijn

intelligent
beweeglijk
nieuwsgierig
humeurig

de bever

vindingrijk
sociaal
vlijtig
lui

de egel

nachtelijk
opmerkzaam
snel
verdedigend

2 Beestige vergelijkingen

Sommige dieren hebben zulke uitgesproken eigenschappen, dat we ze gebruiken in vergelijkingen.

- Vervolledig de vergelijkingen door de dieren te linken met hun juiste eigenschap.

Tip!

Je kunt de vergelijkingen ook opzoeken op het internet als je niet helemaal zeker bent.

zo fier als een beer
 zo sluw als een muis
 zo sterk als een pauw
 zo stil als een kat
 zo vals als een vos

zo bang als een haas
 zo blind als een aal
 zo glad als een mol
 zo nijdig als een spin
 zo snel als een wezel

3 Welk dier ben ik?

- Beantwoord de vragen.
- Omkring een van de antwoorden.

Wat zijn jouw goede en minder goede karaktereigenschappen?

 eigen antwoord bv. lief voor anderen, vrolijk.

 eigen antwoord bv. Ik kan niet tegen mijn verlies.

Welk dier uit oefening 1 en 2 past het best bij jou? eigen antwoord bv. de vos.

Dat is je totem.

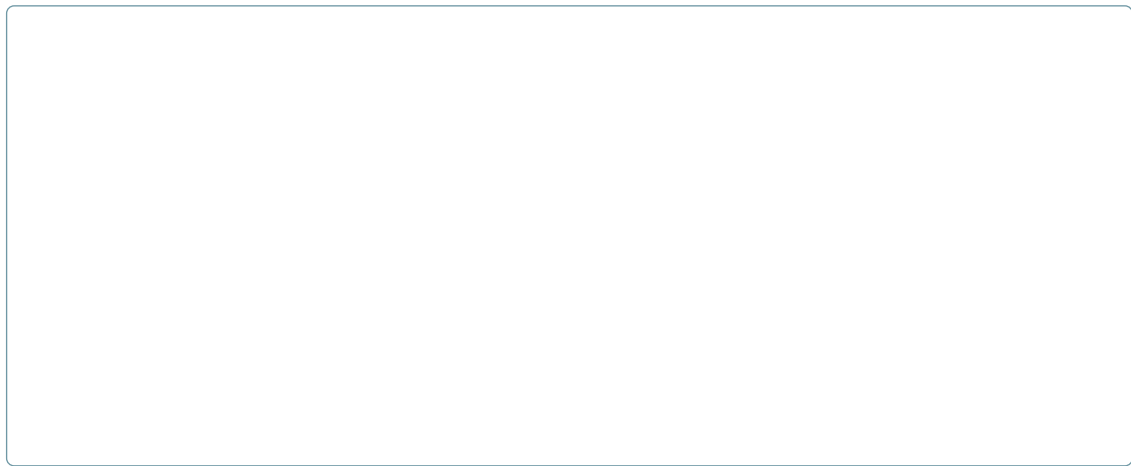
Welk dier koos een klasgenoot (naam: eigen antwoord) voor jou?

eigen antwoord bv. de mol.

Komt dat overeen met wat je zelf dacht? Ja / nee. eigen antwoord

Totem = dier of voorwerp uit de natuur waarvan de eigenschappen sterk overeenkomen met de eigenschappen van de persoon die deze totem krijgt.

- Ontwerp je eigen totemkaart.
- Gebruik de informatie uit oefeningen 1-3 om je totemkaart in te vullen.
- Vul aan met een aantal weetjes over jezelf.
- Maak een tekening of zoek een afbeelding van jouw eigen totemdier.

Deze totemkaart is van eigen antwoord

Het dier dat het best bij mij past (mijn totem) is een eigen antwoord bv. de muis.

Welke gelijkenissen heb ik met dit dier? eigen antwoord bv. Ik kan goed stil werken.

Geef één goede en één minder goede karaktereigenschap over jezelf.

eigen antwoord bv. Ik kan stil werken.

eigen antwoord bv. Ik word snel boos.

Wat moeten je klasgenoten nog meer over jou weten? eigen antwoord

---

Weetje: eigen antwoord

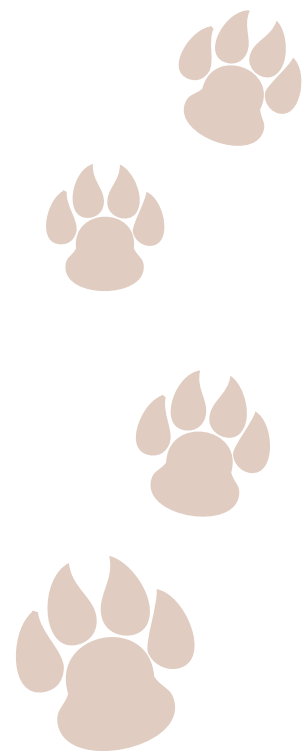

Hierop let ik.	Dit gaat al ...
VOOR HET SCHRIJVEN	
Ik weet waarover ik ga schrijven.	👍 👍 👍 👍
Ik verzamel verschillende ideeën.	👍 👍 👍 👍
TIJDENS HET SCHRIJVEN	
Ik leg persoonlijke accenten.	👍 👍 👍 👍
Ik let op hoe ik schrijf.	👍 👍 👍 👍
– Ik schrijf verzorgd.	👍 👍 👍 👍
– Ik schrijf zonder fouten.	👍 👍 👍 👍
– Ik schrijf in zinnen.	👍 👍 👍 👍
NA HET SCHRIJVEN	
Ik denk na over wat goed ging en wat beter kan.	👍 👍 👍 👍

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde gelezen informatie verbinden met mijn eigen persoonlijkheid en daarover schrijven.
- Ik leerde een identiteitskaart over mezelf invullen op basis van mijn specifieke karaktereigenschappen.

Dit kan ik al!

- Ik kan gevoelens afleiden uit een tekst.

Leesmaatje

VOOR

VOORSPELLEN

Ik kijk naar de lay-out.

Ik lees de titel(s) en de kopjes.

Ik denk na.

Ik denk aan wat ik al weet.

TIJDENS

VISUALISEREN

Ik maak een prent of een film in mijn hoofd.

VERBINDEN

Na elke alinea denk ik na.

SAMENVATTEN

Ik denk na over de hoofdgedachte.

Wie? Wat? Waar?
Wanneer? Waarom? Hoe?

AFLEIDEN

Ik lees ook wat er niet letterlijk staat.

VRAGEN STELLEN

Ik vraag me af of ik begrijp wat ik lees.

- Begrijp ik de tekst?
- Begrijp ik de belangrijke woorden?

NA

BEOORDELEN

Ik denk terug aan de tekst.

Ik vertel.

1**Ik zoek een gevoel**

- Kies je favoriete gedicht.

Mijn favoriete gedicht is nummer [eigen antwoord](#)

- Lees het voor.

- Overleg met je buur. Omkring de gevoelens die passen bij dit gedicht.

[eigen antwoord](#)

bang	bezorgd	onzeker	blij
opgelucht	enthousiast	geïrriteerd	geërgerd
fier	hoopvol	vrolijk	ontspannen
teleurgesteld	boos	kwaad	gerustgesteld
onrustig	eenzaam	ongeduldig	verlangend

- Uit welk stukje tekst kun je deze gevoelens afleiden?

[meerdere antwoorden mogelijk](#)

- Verandert de stemming of het gevoel van de persoon in de loop van de tekst?

Ja / nee [eigen antwoord](#)

- Ja? Toon dat aan met een of meer zinnen uit je gedicht.

[meerdere antwoorden mogelijk](#)

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde gevoelens afleiden uit een gedicht.
- Ik leerde praten over gevoelens.

Dit kan ik al!

- Ik kan zelfstandige naamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden en lidwoorden herkennen.

Het bijvoeglijk naamwoord

- zegt hoe het zelfstandig naamwoord is;
- kun je gebruiken om een zin of tekst rijker te maken;
- staat net voor het zelfstandig naamwoord, maar kan ook verderop in de zin staan.

Voorbeeld: Wat een griezelige film. Sommige hobby's zijn gevaarlijk.
 Hoe is de film? → griezelig Hoe zijn de hobby's? → gevaarlijk

- kan een deel van een woordgroep (= opeenvolging van woorden die bij elkaar horen) zijn.

Voorbeeld: het frisse water de kleine, lieve zeemeermin
 lw bn zn lw bn bn zn

- Je kunt de trappen van vergelijking toepassen. Ze geven een gradatie aan.

regelmatig warm warmer warmst *onregelmatig* goed beter best
 + er + st

1 Wie is het?

- Luister aandachtig en omkring de naam van het beschreven meisje. Meisje 1 in het blauw, meisje 2 in het groen.

Karolien

Hanne

Jasmina

Lies

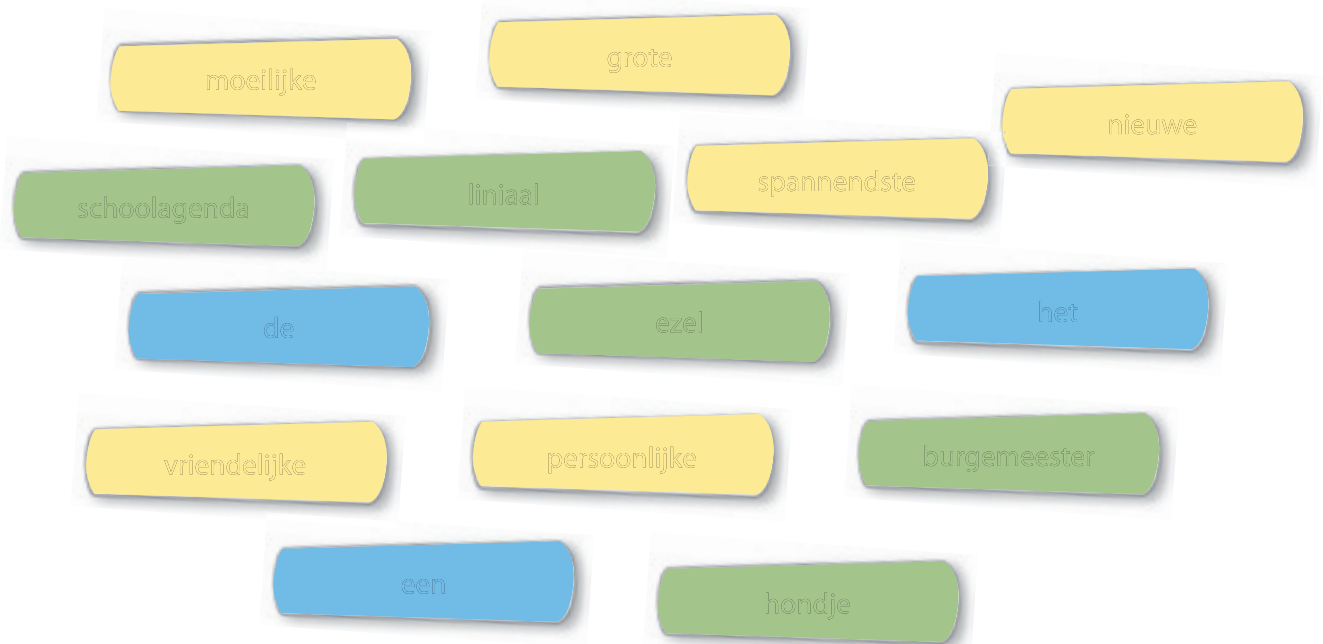

Janse

2

Ken jij het verschil?

- Kleur de vakjes met de lidwoorden (lw) **blauw**, de bijvoeglijke naamwoorden (bn) **geel** en de zelfstandige naamwoorden (zn) **groen**.

3

Raadsels uit de dierentuin

- Bekijk de foto. Los de raadsels op.
- Duid de bijvoeglijke naamwoorden in het **geel** aan.

Ik heb een **zachte** vacht. Ik heb een **witte** soortgenoot. Ik houd niet van de **koude** zee.

Ik ben **de bruine beer / een bruine beer**_____.

De kwast van mijn staart bestaat uit **lange, dikke** haren. Ik heb een **ruwe** huid.

Ik heb **lange** wimpers. Om af te koelen, wapper ik met mijn **grote** oren.

Ik ben **de olifant / een olifant**_____.

Ik heb een **enorm** hart. Ik kan **harde** trappen geven met mijn **lange** poten.

Zo kan ik zelfs een **gevaarlijke** leeuw doden. Ik ben het **hoogste** landdier ter wereld.

Ik ben **de giraf / een giraf**_____.

4 In gevangenschap of in het wild

- Bekijk de twee foto's.
- Maak nu zelf woordgroepen die passen bij de foto's. Noteer ze op de schrijflijnen.

meerdere antwoorden mogelijk

de	droeve	olifant
lw	bn	zn
de	gekrulde	slurf
lw	bn	zn

de	vrolijke	olifant
lw	bn	zn
het	frisse	water
lw	bn	zn

5 De knotsgekke meester

- Maak de zinnen grappig door bijvoeglijke naamwoorden toe te voegen.
- Lees nadien voor aan je buur.
- Vindt je buur de tekst nog niet grappig? Pas dan de bijvoeglijke naamwoorden aan.

meerdere antwoorden mogelijk, bv.

Wat een **gekke** _____ dag vandaag. We gingen met onze **uitbundige** _____ klas naar de dierentuin. De **verroeste** _____ bus stond al klaar. Ik zat naast mijn **beste** _____ vriendin. In de dierentuin zagen we **wilde** _____ dieren. Plots was onze **knotsgekke** _____ meester verdwenen. Tijdens de **saaie** _____ voorstelling van de papegaaien, schrok de **eentonige** _____ presentator. We hoorden plots een **bekend** _____ muziekje. Het was onze meester met zijn **oude** _____ gitaar. Hij speelde ons **coole** _____ klaslied. Onze **hippe** _____ meester was nu een **muzikale** _____ meester, maar die **beestige** _____ uitstap vergeten we nooit.

6

Van woordgroepen naar zinnen

- Kijk naar de foto van het konijn.
- Maak twee passende zinnen en gebruik zo veel mogelijk bijvoeglijke naamwoorden.
meerdere antwoorden mogelijk

1 Het schattige konijntje met de bruine vacht rust even uit.

---

2 Het lieve konijntje heeft korte poten en kleine oren.

7

Jongleren met woorden

- Onderstreep elk zelfstandig naamwoord in de zin met **groen**, elk bijvoeglijk naamwoord met **geel**, elk lidwoord met **blauw**.
- Verbind met een pijl elk bijvoeglijk naamwoord met het zelfstandig naamwoord waarover het iets zegt.

Voorbeeld: In de gezellige winkel loopt een mooie jongen met zijn vader.

1 Daar komen de lieve kinderen van onze toffe klas aangelopen.

2 Wij vormen samen een fijne groep.

3 Iedereen heeft zijn specifieke karakter.

4 Dat heeft op onze grappige meester een bijzonder effect.

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde dat bijvoeglijke naamwoorden een zin of tekst rijker kunnen maken.
- Ik leerde bijvoeglijke naamwoorden herkennen en gebruiken.

Dit kan ik al!

- Ik kan mij bewust concentreren tijdens een beluisterde boodschap.

Luistermaatje

VOOR

VOORSPELLEN

Ik kijk.

Ik luister naar de titel(s).

Ik denk na.

Ik denk aan wat ik al weet.

TIJDENS

VISUALISEREN

Ik luister aandachtig en maak een prent of een film in mijn hoofd.

VERBINDEN

Na elk stukje denk ik na.

SAMENVATTEN

Ik denk na over de hoofdgedachte.

AFLEIDEN

Ik luister ook naar wat er niet letterlijk wordt gezegd.

VRAGEN STELLEN

Ik vraag me af of ik begrijp wat ik hoor.

- Begrijp ik de tekst?
- Begrijp ik de belangrijke woorden?

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde sleutelwoorden noteren tijdens het luisteren.

Les 3

3.1

1

- Lees het gedicht.
- Welke gevoelens kun je afleiden uit het gedicht? Kruis twee gevoelens aan.

Iedereen loopt blij rond.
't Is alsof elk kind al een vriendje vond.
Maar ik sta hier alleen,
kijk stilletjes om me heen.
Wat zal het worden?
Geen idee!
Ik ben nieuw.
Voel je met me mee?

(Liliane Roels)

- geschrokken
- zelfverzekerd
- boos
- nerveus
- rustig
- eenzaam
- ontspannen
- vrolijk

- Uit welke zinnen in het gedicht kun je deze gevoelens afleiden?
- Noteer per gevoel een voorbeeld.

Gevoel 1 = nerveus = Wat zal het worden? Geen idee!

Gevoel 2 = eenzaam = Maar ik sta hier alleen, kijk stilletjes om me heen.

4.1

7

■ Noteer de woorden in de passende kolom.

applaus – lenige – zaal – volle – een – juichende – talent – verlichting – de – grote –
 acrobaat – het – luidste – gekleurde – publiek

lidwoorden	bijvoeglijke naamwoorden	zelfstandige naamwoorden
de	lenige	applaus
het	volle	zaal
een	juichende	talent
	grote	verlichting
	luidste	acrobaat
	gekleurde	publiek

4.2

7

■ Kijk naar de foto.
 ■ Maak met de woorden uit de vorige oefening zelf drie woordgroepen die bestaan uit een lidwoord, een bijvoeglijk naamwoord en een zelfstandig naamwoord.
 meerdere antwoorden mogelijk

Woordgroep 1: de volle zaal

Woordgroep 2: de lenige acrobaat

Woordgroep 3: een luid applaus

Les 3

3.1

1

- Lees het gedicht.
- Welke gevoelens kun je afleiden uit het gedicht? Kruis twee gevoelens aan.
- Noteer zelf nog een passend gevoel bij de tekst.

62 leuke dagen
Alles doen wat ik maar wil
altijd wel toestemming vragen
maar geen strenge dwang of dril.

Lezen, spelen, vrienden opzoeken
ik weet altijd best wat te doen.
Zwemmen, kamperen, afgedragen broeken
vissen met een oude schoen.

't Zal weer even wennen worden
op de eerste dag op school.
Zullen al mijn vrienden komen?
Wordt de meester mijn idool?

(Liliane Roels)

- vastberaden
- geamuseerd
- geïrriteerd
- hulpeloos
- verrast
- teruggetrokken
- onzeker
- verbaasd
- _____

- Uit welke zinnen in het gedicht kun je deze gevoelens afleiden?
- Noteer per gevoel een voorbeeld.

Gevoel 1 = geamuseerd = Alles doen wat ik maar wil.

Gevoel 2 = onzeker = Zullen al mijn vrienden komen?

= Wordt de meester mijn idool?

4.1

7

- Herlees het verhaal uit les 1 over meester Wibus K. in het taalboek.
- Vul de vervolgttekst aan met bijvoeglijke naamwoorden en zelfstandige naamwoorden zodat je een mooi verhaal krijgt. **meerdere antwoorden mogelijk**

Nadat we met de meester in de **klas** _____ waren toegekomen, begon hij zichzelf voor te stellen. Met een fijn **stemmetje** _____ vertelde Karinus dat hij naar dit **fantastische** _____ dorp verhuisd was omdat de **vervuiling** _____ in de stad te veel was geworden voor hem en zijn **volledige** _____ familie. Hij had een **kat** _____ en twee **grote** _____ **honden** _____. Nu woonden ze in een **grote** _____ woning aan de rand van het **centrum** _____. De meester hield van lange **fietstochten** _____, maar had een hekel aan **spaghetti** _____ en **frietten** _____. Verder keek hij graag naar **grappige** _____ televisieprogramma's over dieren. Hij was **verzot** _____ op zijn instrument en beloofde ons weldra te trakteren op een **prachtig** _____ concertje. Hij zou ons ook wegwijs maken tijdens de **eerste** _____ dagen op deze **griezelige** _____ school.

4.2

7

- Maak reclame voor je school: waarom moet iedereen jouw juf of meester in de klas hebben?
- Maak je tekst rijk met zo veel mogelijk passende bijvoeglijke naamwoorden.

eigen antwoord Bv. Mijn juf vertelt de leukste _____
mopjes, mijn meester kan vertellen met heel _____
grappige stemmetjes. _____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____

Dit kan ik al!

- Ik kan vertellen waarom ik iets schrijf.
- Ik kan rekening houden met de lezer wanneer ik informatie verzamel.
- Ik kan brieven schrijven om een persoonlijke boodschap of belevenis over te brengen.
- Ik kan mijn boodschap zo precies en nauwkeurig mogelijk formuleren.

Schrijfmaatje

VOOR

NADENKEN

Ik denk na.

Ik verzamel.

- Ik raadpleeg verschillende bronnen.
- Ik verzamel verschillende ideeën.

Ik selecteer.

- Ik denk aan mijn schrijfdoel.
- Ik denk aan de ontvanger.
- Ik let op hoofd- en bijzaken.
- Ik let op feiten en meningen.

Ik orden.

- Ik kies hoe ik het wil voorstellen.
- Ik maak een schema.

TIJDENS

SCHRIJVEN

Wat schrijf ik?

- Ik leg persoonlijke accenten.
- Ik schrijf de tekst uit en gebruik mijn schema.
- Ik blijf bij het onderwerp.

Hoe schrijf ik?

- Ik denk aan de aandachtspunten.

NA

BEOORDELEN

Ik kijk na.

Ik denk terug aan mijn schrijftaak.

- Lees de formele brief.
- Noteer de woorden uit het kader op de juiste plaats bij de formele brief.

het midden – de inleiding – het slot – de aanspreking – de afsluiting

Diederik Maes
Ros Beiaardstraat 1
9200 Dendermonde

15/10/2019

De heer burgemeester
Zwijvickeweg 17
9200 Dendermonde

Dendermonde

Aanvraag voetbalterrein

de aanspreking

de inleiding

Geachte heer burgemeester,

Mijn naam is Diederik Maes en ik zit in het zesde leerjaar van basisschool De Sprankel in uw stad.

het midden

Mijn vrienden en ik spelen graag voetbal in onze straat en dat vormt een probleem. We moeten ofwel voortdurend stoppen omdat er een auto passeert, ofwel vliegt onze bal in de tuin van de burens. Er is ook al eens een bal door het raam van de burens gegaan.

het slot

Kunt u ons daarom geen klein voetbalplein in onze buurt bezorgen, zodat we veilig kunnen voetballen?

Onze ouders willen graag een buurtfeest geven om de voetbaldoelen te sponsoren.

Alvast bedankt voor uw antwoord.

Met vriendelijke groeten,

de afsluiting

Diederik Maes

3 Ik denk na over mijn brief

- Lees je brief aan Mark Tijsmans.
- Vul de kijkwijzer aan voor jezelf.

Hierop let ik.	Dit gaat al ...
VOOR HET SCHRIJVEN	
Ik weet waarover ik ga schrijven.	👍 👍 👍 👍
Ik hou rekening met het teksttype.	👍 👍 👍 👍
Ik weet wie de ontvanger is.	👍 👍 👍 👍
TIJDENS HET SCHRIJVEN	
Ik let op hoe ik schrijf: – ik schrijf een begin, een midden en een slot.	👍 👍 👍 👍
– ik schrijf verzorgd.	👍 👍 👍 👍
– ik hou rekening met de ontvanger.	👍 👍 👍 👍
NA HET SCHRIJVEN	
Ik verzorg mijn werk.	👍 👍 👍 👍

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde een formele brief schrijven naar een ontvanger die ik niet persoonlijk ken.

Dit kan ik al!

- Ik kan het onderwerp en de persoonsvorm aanduiden in een zin.

Zinnen onderzoeken

De persoonsvorm (pv)

- De persoonsvorm is steeds een werkwoord.
- Je vindt de persoonsvorm door de **ja-nee-vraag** te stellen.
- De pv komt dan **vooraan** in de zin.

Voorbeeld: Lezen Ella en Mo een leuk boek in de klas? → pv = lezen

Het onderwerp (ond)

- Je vindt het onderwerp door deze vraag te stellen: **wie of wat + persoonsvorm?**
- Het onderwerp komt op de **tweede plaats** in de ja-nee-vraag.

Voorbeeld: De zussen fietsen op straat.
Fietsen de zussen op straat?
 Wie fietsen? → ond = de zussen

De rest van de zin onderzoeken

- ✓ Wat **gebeurt** er met het onderwerp, wat **doet** of **is** het onderwerp?
Je zoekt **werkwoorden**. Dat kan de persoonsvorm zijn, maar er kunnen ook andere werkwoorden in de zin staan.
- ✓ **Wie of wat** doet ook mee in de zin? (andere personen, dieren of dingen)
- ✓ **Waar, wanneer, hoe ...** het gebeurt of gebeurde. (Dat kan meer dan een woord zijn.)

Voorbeeld: Ella en Mo hebben gisteren in de klas een leuk boek gelezen.
 Wanneer? Waar? Wat?

1 Het onderwerp en de persoonsvorm

- Omkring de persoonsvorm.
- Onderstreep het onderwerp.

- Jonas zuchtte diep toen hij door het raam keek.
- De kinderen maken zelf een circus.
- Misschien begint Jonas beter met van die zachte balletjes.
- Weer een paar minuten later zat Jonas dus straf te schrijven.

2 Doen of zijn?

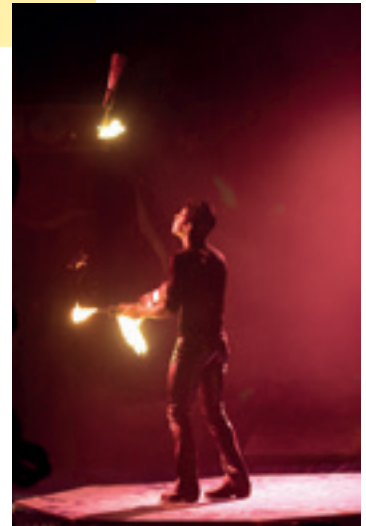
- Lees de tekst over het circus.
- Kleur de zinnen die zeggen wat het onderwerp doet **groen**.
- Kleur de zinnen die zeggen wat het onderwerp is of wordt **blauw**.

Tip!

In een doe-zin lees je wat iets of iemand doet.

In een is-zin lees je hoe iets of iemand is.

Alvorens zelf een circus te starten, beslissen de leerlingen van het vijfde om naar een circus te gaan kijken. Gelukkig kwam het circus net aan. Vol enthousiasme en met veel energie betreden de kinderen de tent. Iedereen is onder de indruk van de acts. Jonas is vooral geïnteresseerd in de jongleeract. Zeker wanneer hij ziet dat de acrobaat niet zomaar kegels in de lucht houdt, maar wel brandende kegels ...!

3 Bedenk nu zelf zinnen

- Kijk naar de afbeelding.
- Bedenk zelf drie doe-zinnen bij de afbeelding.
- Gebruik in elke zin een ander onderwerp.

8

8

meerdere antwoorden mogelijk, bv.

Het publiek zit klaar op de tribune.

De spots schijnen op het podium.

De artiesten staan klaar achter het gordijn.

- Kijk naar de afbeelding.
- Bedenk zelf drie is-zinnen bij de afbeelding.
- Gebruik in elke zin een ander onderwerp.

meerdere antwoorden mogelijk, bv.

De clown is er helemaal klaar voor.

Iedereen is welkom op deze voorstelling.

De vlagjes zijn felgekleurd.

4 Wat het niet is of doet

De circusdirecteur heeft net een varken cadeau gekregen voor in zijn circus. Hij is er wel helemaal niet blij mee ... Een varken, wat ben je daar nu mee?

- Bedenk drie is-zinnen over wat of hoe een varken niet is.

[meerdere antwoorden mogelijk, bv.](#)

[Een varken is niet paars.](#)

[Een varken is niet lenig.](#)

[Een varken is niet handig.](#)

- Bedenk drie doe-zinnen over wat een varken niet doet.

[meerdere antwoorden mogelijk, bv.](#)

[Een varken springt niet door een hoepel.](#)

[Een varken loopt niet door vuur.](#)

[Een varken maakt geen tuimeling.](#)

5 Behoud het onderwerp

- Maak van de doe-zin een is-zin.
- Behoud het onderwerp.

Jonas maakt zijn strafwerk.

[meerdere antwoorden mogelijk](#)

[bv. Jonas is bezorgd om zijn strafwerk.](#)

- Maak van de is-zin een doe-zin.
- Behoud het onderwerp.

Leen is heel boos op Jonas.

[meerdere antwoorden mogelijk](#)

[bv. Leen tierde voor de hele straat.](#)

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde het onderwerp en de persoonsvorm in een zin aanduiden.
- Ik leerde aangeven of een zin zegt wat het onderwerp doet of wat het onderwerp is/wordt.

Dit kan ik al!

- Ik kan de betekenis van woorden achterhalen.

Betekenis van een woord vinden

Ik begrijp een woord niet.

Ik vraag me af of het woord belangrijk is om de tekst te begrijpen.

- Neen? Ik lees verder.
  - Ja? Ik kies uit deze oplossingen.
- Ik lees een stukje terug of verder.
    - Ik zoek een woord dat hetzelfde betekent.
    - Ik zoek een woord dat het tegengestelde betekent.
    - Ik zoek een omschrijving van het woord.

Ik kijk naar de prenten.

Ik kijk naar het woord. Misschien ken ik een stukje van het woord?

Ik zoek het woord op in het woordenboek of op het internet.

Ik denk na over het feit of ik het woord in een andere taal ken.

Ik vraag om hulp.

1 Gebruik de context

- Lees de tekst.
- Leid de betekenis van de nonsenswoorden af uit de context. meerdere antwoorden mogelijk
- Beantwoord de vragen.

Papa en Mathieu gaan naar het circus. Wat een lange rij, denkt Mathieu, hier schuif ik niet aan. Terwijl papa aanschuift, glipt Mathieu weg. Achter de tent ziet hij een floekie met een leeuw. De leeuw grimmelt wanneer hij Mathieu ziet. Maar Mathieu is niet onder de indruk. Hij sluipt zachtjes dichterbij en trekt aan de knoet van de leeuw.

floekie: leeuwentemmer

grimmelt: brult

knoet: staart

- Voordelen van deze strategie.

eigen antwoord, bv. Het gaat snel.

- Nadelen van deze strategie.

eigen antwoord, bv. Je leidt de betekenis af, maar bent niet 100% zeker.

- Wanneer zou je deze strategie gebruiken?

eigen antwoord, bv. Als je een lange tekst aan het lezen bent en het woord
geen sleutelwoord is. Je kunt het woord begrijpen door de context in te zetten.

2 Gebruik je voorkennis

- Lees de tekst.
- Gebruik je voorkennis om de betekenis van de samenstellingen te achterhalen.
- Beantwoord de vragen.

Papa en Mathieu gaan naar het circus. Tijdens de show vliegen de **circusartiesten** van hot naar her over het podium. De ene truc na de andere wordt onthaald met luid applaus van het publiek. Mathieu is echt onder de indruk van de acrobaten op de trampoline. Die maken de ene salto na de andere. Mathieu mag er niet aan denken om dat zelf te moeten doen. Hij wordt er vast **kotsmisselijk** van. De directeur bekijkt het zelf ook allemaal vanaf een veilige afstand. Hij is wel **apetrots** op zijn artiesten.

circusartiesten: artiesten die optreden in een circus

kotsmisselijk: zo misselijk dat je ervan moet overgeven

apetrots: heel erg trots

- Voordelen van deze strategie.

eigen antwoord, bv. Het gaat snel.

- Nadelen van deze strategie.

eigen antwoord, bv. Je leidt de betekenis af, maar bent niet 100% zeker.

- Wanneer zou je deze strategie gebruiken?

eigen antwoord, bv. Als er in het woord een deel zit dat ik wel begrijp.

_____

_____

3 Gebruik je kennis van andere talen

- Lees de tekst.
- Herken je het woord uit een andere taal? Wat betekent dat woord in die taal?
- Gebruik wat je al weet om de betekenis van het woord te achterhalen.
- Beantwoord de vragen.

Papa en Mathieu gaan naar het circus. Ongeduldig zit Mathieu op zijn stoel te wachten tot de show begint. De show begint namelijk met een halfuur vertraging omdat de clown veel te laat is **gerriveerd**. Gelukkig is hij wel goed op dreef; zijn act is hilarisch! Hij haalt de ene grap na de andere uit met het publiek. Soms probeert hij wel eens boos te zijn, maar het is zo moeilijk om hem **serieus** te nemen ... Op een bepaald moment is de clown toch zijn tekst vergeten, gelukkig is de **souffleur** daar om hem snel te helpen en hebben Mathieu en zijn papa niets gemerkt.

gerriveerd: aangekomen (arriver = aankomen)

iemand serieus nemen: ernstig nemen (sérieux = ernstig)

souffleur: voorzegger (souffler = fluisteren)

- Voordelen van deze strategie.

eigen antwoord, bv. Het gaat snel.

- Nadelen van deze strategie.

eigen antwoord, bv. Als je geen andere talen machtig bent of als je de foute vertaling aan het woord koppelt, is de betekenis verkeerd.

- Wanneer zou je deze strategie gebruiken?

eigen antwoord, bv. Als je zeker bent dat je dit woord uit een andere taal kent en de betekenis klopt in de context van de tekst.

4

Gebruik een woordenboek of het internet

- Lees de tekst.
- Zoek de betekenis van de woorden op in een woordenboek of op het internet.
- Beantwoord de vragen.

Papa en Mathieu gaan naar het circus. Zoals gewoonlijk zijn ze veel te vroeg aanwezig. Ze zijn zelfs zo vroeg dat de zaal nog niet helemaal klaar staat. De werkmannen zijn nog volop bezig om de **attributen** klaar te zetten. Gelukkig mogen papa en Mathieu wel al plaatsnemen op de **tribune**. De show begint op tijd en Mathieu is helemaal in de wolken. Vooral de act op de **trapeze** maakt veel indruk.

attribuut: benodigdheden; gereedschap

tribune: oplopende rij zitplaatsen voor publiek

trapeze: zweefrek voor circusartiesten

- Voordelen van deze strategie.

eigen antwoord, bv. Je bent 100 % zeker dat je de juiste betekenis van het woord te horen krijgt.

- Nadelen van deze strategie.

eigen antwoord, bv. Je gaat traag en de verklaring van de woorden is soms moeilijk verwoord.

- Wanneer zou je deze strategie gebruiken?

eigen antwoord, bv. Als het woord dat je niet begrijpt een sleutelwoord is en je belemmert om de tekst helemaal te begrijpen.

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde de betekenis van een woord dat ik niet begrijp achterhalen.

Dit kan ik al!

- Ik kan ervan genieten om in stilte te lezen in een boek.
- Ik kan respect tonen voor andere leerlingen door hen in stilte te laten lezen in een boek.

1 Doe de test!

- Lees de vragen en omkring het antwoord dat past bij jou.

1 Wat doe je op de achterbank in de auto tijdens een lange autorit?

- A. Ik vraag mijn ouders het hemd van hun lijf over alles wat ik buiten zie.
Welke rivier, wie staat op het standbeeld, wat is dat gebouw?
- B. Ik speel leuke spelletjes op een tablet.
- C. Ik dompel me onder in een leuk leesboek en vergeet helemaal dat ik in de auto zit.
- D. Ik amuseer me rot met grappen en grollen.
- E. Ik lees mijn nieuwste stripverhaal.

2 Je mag van je ouders even op YouTube. Wat ga je bekijken?

- A. Ik zoek informatie voor mijn spreekbeurt.
- B. Ik kijk naar een spannende detectiveserie.
- C. Ik zoek filmpjes van ufo's en onverklaarbare verschijnselen.
- D. Ik kijk naar een optreden van mijn favoriete stand-upcomedian.
- E. Ik zoek een filmpje met tips over hoe ik in mijn favoriete game sneller naar een volgende level kan.

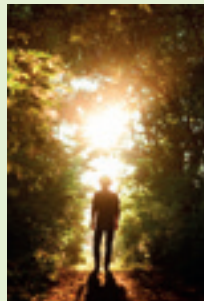
3 Deze zomer mag je op droomreis vertrekken. Waar ga je naartoe?

- A. Ik ga naar Egypte en dompel me onder in de verhalen over farao's.
- B. Ik ga op safari en leer daar alles over overleven en wilde dieren.
- C. Ik laat mijn ouders een reis boeken naar de maan. Ik kan er niet vroeg genoeg bij zijn.
- D. Ik ga naar elk pretpark dat er is in Europa. Kom maar op met die achtbanen!
- E. Ik ga elke dag naar de bioscoop.

4 Kijk naar de foto's die op de covers staan van vijf verschillende boeken. Welk boek wil je graag lezen?

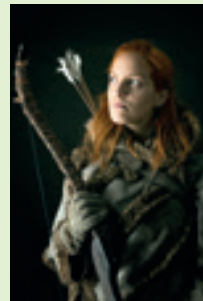
A

B

C

D

E

5 Over welke held wil je lezen in je boek?

- A. Mijn held is heel gewoon. Eigenlijk net zoals ik ben.
- B. Mijn held komt heel wat beproevingen tegen, maar overwint uiteindelijk alle tegenslagen.
- C. Mijn held is een vampier die elke nacht op zoek gaat naar bloed.
- D. Mijn held is grappig.
- E. Mijn held is een superman of -vrouw met speciale krachten.

- 6 In je favoriete boek beleef je avonturen met ...
- A. Romeinse soldaten, koningen en prinsessen.
  - B. spionnen, slechteriken en helden.
  - C. tovenaars, trollen en draken.
  - D. oranje katten, gele juffen en groene oma's.
  - E. superhelden, dappere ridders en grappige dieren.

- 7 Wie is je favoriete filmpersonage?
- A. Robin Hood
  - B. James Bond
  - C. Harry Potter
  - D. Mark Vertongen
  - E. Kuifje

- 8 Als jij jouw slaapkamer zou mogen veranderen, hoe zou die er dan uitzien?
- A. Dan heb ik rondom mijn bed allemaal boekenkasten met honderden boeken.
  - B. Het behang is een bos en de meubels zouden van hout zijn. Net alsof ik buiten woon.
  - C. Mijn slaapkamer is een onbekend land met vreemde planten en een oranje waterval.
  - D. Ik zou behang met emoticons kiezen.
  - E. Mijn slaapkamer zou heel veel vrolijke kleurtjes hebben.

- 9 Mijn favoriete juf/meester ...
- A. weet veel over geschiedenis.
  - B. kan heel goed spannende verhalen vertellen.
  - C. verzint altijd weer leuke activiteiten.
  - D. is supergrappig.
  - E. kan heel goed tekenen.

- 10 Je bent het hoofdpersonage in je volgende boek. Wie wil je graag zijn?
- A. een kruisvaarder uit de middeleeuwen
  - B. een spion
  - C. een wezen uit een andere dimensie
  - D. een grappige kluns
  - E. de buurman van Kiekeboe

2

Ontdek je leesprofiel!

- Tel hoeveel keer je A, B, C, D of E antwoordde.
- Omkring de letter die je het vaakst antwoordde.
- Ontdek en lees jouw leesprofiel.

Ik antwoordde:

_____ x A

_____ x B

_____ x C

_____ x D

_____ x E

Vooraf A? Jij bent een echte curieuzeneus/weetjesfan!

- Je leest graag waargebeurde verhalen.
- Je wil alles weten over dappere ridders in de middeleeuwen, vulkaanuitbarstingen in Pompeï, de Tweede Wereldoorlog, de werking van de technologie, het leven op aarde ...
- Je wilt elke dag iets nieuws leren en deelt dat graag met anderen.
- Non-fictieboeken met heel veel feiten en weetjes vind je leuk.

Welke boeken passen bij je?

- geschiedenisboeken
- non-fictie
- vraag-antwoordboeken

Rariteiten - Rotjong & Snotjong, Guy Didelez en Frank Pollet, Manteau 2011

→ Lees de tekst: 'Rariteiten'

Vooraf B? Jij bent een echte avonturier!

- Je wilt spannende boeken lezen waarbij je op het puntje van je stoel zit tot je de laatste pagina hebt gelezen.
- Je laat je helemaal meeslepen in de spannende avonturen van het hoofdpersonage.
- Als een echte Sherlock Holmes probeer je de dader te ontmaskeren.
- Ben jij ook zo avontuurlijk in het dagelijks leven?

Boeken die bij jou passen?

- detectives
- avonturenboeken
- boeken over ontdekkingsreizen

Keverjongen, M.G. Leonard, Em. Querido's Kinderboekenuitgeverij 2016

→ Lees de tekst: 'Keverjongen'

Vooral C? Jij bent een echte dromer/fantast!

- Je dompelt je helemaal onder in een fantasiewereld vol vreemde wezens die avonturen beleven.
- Het maakt je niet zo heel veel uit wat voor boek je leest, als het maar fantasierijk is.
- Als het kon, schreef je je onmiddellijk in aan de toverschool.
- Als je een boek leest, beleef je het alsof je zelf mee in het verhaal zit.

Boeken die bij jou passen?

- sciencefictionromans
- fantasieverhalen over vampieren, tovenaars en andere vreemde wezens
- verhalen die zich afspelen in een wereld die niet echt bestaat

Mijn vriend Crenshaw, Katherine Applegate, Em. Querido's Kinderboekenuitgeverij 2017

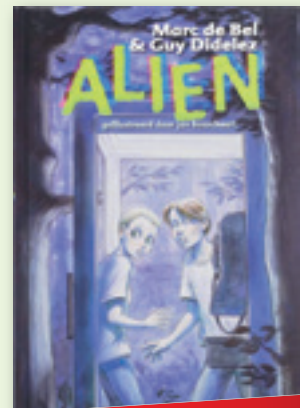
→ Lees de tekst: 'Mijn vriend Crenshaw'

Vooral D? Je bent een echte komiek!

- Je hangt regelmatig de 'komiek' uit in de klas.
- Je leest een boek pas als je beste vriend zegt dat het echt heel grappig is.
- Je vergeet de tijd als je op het toilet de moppenkalender aan het lezen bent.
- Je bent er als eerste bij als er mopjes verteld worden.

Welke boeken passen bij je?

- grappige verhalen
- moppenboeken
- de boeken van Mark Tijsmans

Alien, Marc de Bel en Guy Didelez, Van Halewyck, deel van Peickmans uitgevers nv, 2015

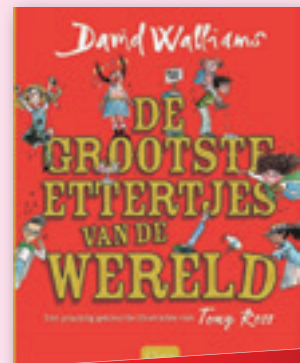
→ Lees de tekst: 'Onderweg'

Vooral E? Jij bent een echte beeldfanaat!

- In de supermarkt lees je snel een strip terwijl je ouders boodschappen doen.
- Je wacht in spanning op het vervolg van die spannende stripreeks.
- Je leest liever een boek met veel foto's en tekeningen. Al die lange teksten vind je maar saai.
- Je vindt het heerlijk om zelf verhalen te verzinnen bij prenten of foto's.

Welke boeken passen bij je?

- strips
- korte verhalen
- verhalen met veel foto's en tekeningen

→ Lees de tekst: 'Groezelige Gertrude'

© 2016, Clavis Uitgeverij, Hasselt-Amsterdam-New York. De grootste ettertjes van de wereld van David Walliams, ISBN 9789044828726

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde mijn eigen leesvoorkeur kennen.
- Ik leerde om te genieten van een leesmoment.

Les 8

8.1

- Omkring in elke zin de persoonsvorm.
- Onderstreep in elke zin het onderwerp.

8

- 1 Jonas wil een goede indruk maken op Leen.
- 2 Leen ziet Jonas echter niet staan.
- 3 Ze is zelfs heel erg boos op hem.
- 4 Door hem zijn haar wandelende takken ontsnapt.

8.2

- Maak zinnen met het onderwerp en de persoonsvorm die je krijgt.
- Gebruik het Taalkanjerverhaal als inspiratie.
meerdere antwoorden mogelijk, bv.

8

Onderwerp: De kinderen van het vijfde leerjaar

Persoonsvorm: verstoppen

Bv. De kinderen van het vijfde leerjaar verstoppen zich achter het tentzeil.

Onderwerp: De wandelende takken van Leen

Persoonsvorm: lopen

Bv. De wandelende takken van Leen lopen geschrokken weg.

Onderwerp: Jonas

Persoonsvorm: is

Bv. Jonas is verontwaardigd dat hij opnieuw straf krijgt.

8.3

8

- Omkring de persoonsvorm.
- Onderstreep het onderwerp.
- Omkring achter elke zin of het onderwerp iets doet of is/wordt.

Bv. Op één september schrijft Jonas straf.

doet iets

is/wordt iets

1 Hij wou zelf een circus oprichten met alle leerlingen van de klas.

doet iets

is/wordt iets

2 Dat was natuurlijk niet gemakkelijk.

doet iets

is/wordt iets

3 Iedereen moest een nummertje inoefenen tegen één september.

doet iets

is/wordt iets

4 Zelf koos Jonas voor een jongleeract met kegels.

doet iets

is/wordt iets

5 Erg goed was hij daarin niet.

doet iets

is/wordt iets

8.4

8

Om zich goed voor te bereiden op de circusact gaan Jonas en zijn vrienden naar het circus. Clown Pardoes zorgt voor een spetterend optreden.

- Vul de zinnen aan met een passende persoonsvorm.
- Kruis daarna de zinnen aan die vertellen wat de clown doet.
De zinnen die vertellen hoe of wat de clown is, kruis je niet aan.

- Deze grappige man is _____ de beste clown uit het circus.
- Hij rijdt _____ de arena binnen op een gekke motor.
- Hij spreekt _____ het publiek toe door de megafoon.
- Hij is _____ erg tevreden over de uitverkochte voorstelling.
- Op het einde klappen _____ alle mensen stevig in de handen.

Les 8

8.1

8

- Onderstreep in elke zin het onderwerp.
- Omkring de persoonsvorm.
- Kruis aan of het om een doe-zin of een is-zin gaat.

1 Jonas moest veel oefenen op de speelplaats.

☒	Het onderwerp doet iets. Er gebeurt iets met het onderwerp.	☐	Het onderwerp is iets. Het onderwerp wordt iets.
-------------------------------------	--	--------------------------	---

2 Dat verliep eerst zonder veel ongelukken.

☒	Het onderwerp doet iets. Er gebeurt iets met het onderwerp.	☐	Het onderwerp is iets. Het onderwerp wordt iets.
-------------------------------------	--	--------------------------	---

3 De ruiten vlogen even later aan diggelen door rondvliegende kegels.

☒	Het onderwerp doet iets. Er gebeurt iets met het onderwerp.	☐	Het onderwerp is iets. Het onderwerp wordt iets.
-------------------------------------	--	--------------------------	---

4 Jonas werd zo rood als een tomaat in het kantoor van de directeur.

☐	Het onderwerp doet iets. Er gebeurt iets met het onderwerp.	☒	Het onderwerp is iets. Het onderwerp wordt iets.
--------------------------	--	-------------------------------------	---

5 Hij mocht weer een opstelletje verzinnen.

☒	Het onderwerp doet iets. Er gebeurt iets met het onderwerp.	☐	Het onderwerp is iets. Het onderwerp wordt iets.
-------------------------------------	--	--------------------------	---

Thema 2

LOL

Dit kan ik al!

- Ik kan verschillende tekstsoorten en teksttypes herkennen.

1 Moppen beoordelen

- Lees de mop.
- Onderstreep de verrassende zin of de clou van de mop.
- Beoordeel de mop. Hoe meer duimen je kleurt, hoe grappiger je de mop vindt.

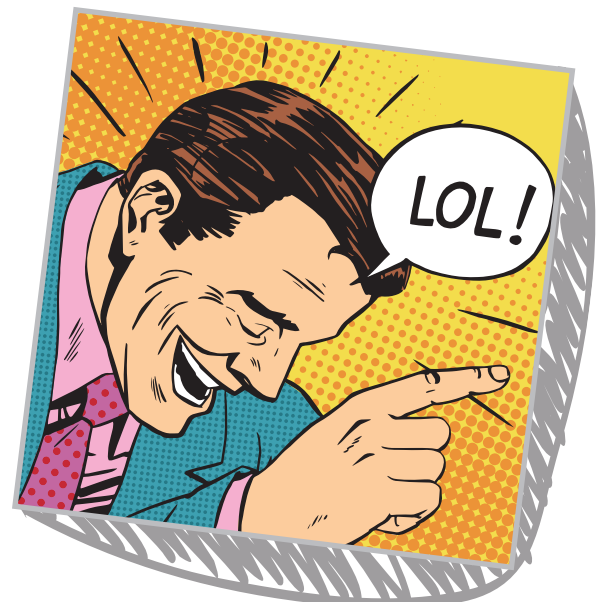
1
 Waarom zit er een stuur op je fiets?
Dan hoef je de bel niet vast te houden!

2
 Een jongen heeft net een vinger laten afzetten.
 Hij vraagt aan de dokter: 'Dokter, kan ik nu piano spelen?'
 Waarop de dokter antwoordt: 'Natuurlijk kan dat!'
De jongen juicht: 'Dat is geweldig!
Dat kon ik vóór de operatie niet!'

3
 Er stapt een olifant in de autobus.
 Hij bestelt een kaartje.
 De chauffeur krabt in zijn haar.
 'Het is de eerste keer dat ik een olifant
 in de bus krijg', zegt de man.
 De olifant lacht.
 'Het zal ook de laatste keer zijn', zegt hij.
 'Hoezo?'
'Morgen is mijn bromfiets gerepareerd!'

2 Meer moppen

- Lees de mop.
- Onderstreep de verrassende zin of de clou van de mop.
- Beoordeel de mop. Hoe meer duimen je kleurt, hoe grappiger je de mop vindt.

1

'Ik moet je een bekeuring geven!' zegt de agent tegen de chauffeur.

'Waarom?'

'Je reed 150 kilometer per uur!'

'Dat kan niet,' zegt de chauffeur, 'want ik heb mijn auto pas een halfuur!'

3

Vraag: Er staan naast de weg wel eens bordjes met 'Zachte berm'.

Waarom staan er nooit bordjes met 'Harde berm'?

Antwoord: Die krijgen ze daar niet in de grond.

2

In de trein zit een kleine jongen met zijn voeten op de bank.

De conducteur komt eraan en zegt streng:

'Zeg jongeman, doe je dat thuis ook?'

De jongen antwoordt: 'Nee, thuis hebben we geen trein.'

- Lees de mop.
- Onderstreep de verrassende zin of de clou van de mop.
- Beoordeel de mop. Hoe meer duimen je kleurt, hoe grappiger je de mop vindt.

1

Katrien wandelt met haar papa in de dierentuin. Wanneer ze bij de chimpansees aankomen, zegt het meisje: 'Kijk, die aap lijkt precies op tante Annie!' Papa kijkt zijn dochter ernstig aan. 'Foei Katrien, dat mag je niet zeggen.' Katrien haalt haar schouders op. Ze zegt: 'Ach papa, maak je geen zorgen, die aap zit zo ver weg. Die heeft het echt niet verstaan.'

2

Er komt een man in een winkel. Hij pakt een pan en stapt weer naar buiten. De verkoopster holt hem achterna. 'Meneer! Meneer!' De man draait zich om. 'Meneer, je hebt die pan niet betaald!' De man kijkt haar verwonderd aan. 'Dat hoeft toch niet', zegt hij. 'Het is een steelpan!'

3

Hoe is uw naam?
Wrengstchorckof Stromkrowsky.
Hoe zegt u?
Wrengstchorckof Stromkrowsky.
Hoe schrijft u dat?
Met een y.

- Lees de mop.
- Kies de clou die past bij de mop.

- 1 Jantje gaat boodschappen doen in de winkel.
Als hij klaar is, gaat hij meteen naar de kassa, hoewel er een lange rij mensen staat te wachten.
De winkelier zegt: 'Hé, ga eens achteraan staan!'
Jantje antwoordt:
- 'Oké dan'.
  - 'Nee, dat kan niet meneer, daar staat al iemand!'
  - 'Ik zal nog wat verder winkelen.'
- 2 Jantje komt thuis met zijn rapport. Als zijn vader het ziet, zegt hij: 'Dat is een slecht rapport Jantje, dat verdient straf.'
Daarop antwoordt Jantje:
- 'Dat vind ik ook, pa! Ik weet wel waar de meester woont.'
  - 'Ja, leuk, straf.'
  - 'Nee, alsjeblieft, geen straf!'
- 3 Een meisje komt een kledingwinkel binnen. Ze stapt naar de verkoopster en zegt: 'Ik wil graag die jurk in de etalage passen.'
De verkoopster kijkt haar ernstig aan en antwoordt:
- 'Geen probleem, kom maar mee.'
  - 'Maar meisje, we hebben ook pashokjes, hoor!'
  - 'Die jurk gaat je niet mooi staan, hoor.'

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde afleiden wat een mop grappig maakt.
- Ik leerde een mop beoordelen.

Dit kan ik al!

- Ik kan genieten van het luisteren naar een verhaal.
- Ik kan de inhoud van een beluisterd verhaal bespreken.

1 Sleutelwoorden

- Wat zie je in je hoofd als je naar het verhaal luistert?
- Noteer sleutelwoorden bij het tweede deel van het verhaal.
Denk aan de W-vragen en de H-vraag.

eigen antwoord by: kinderen, nonnen, dansvloer, kapel, muziek ...

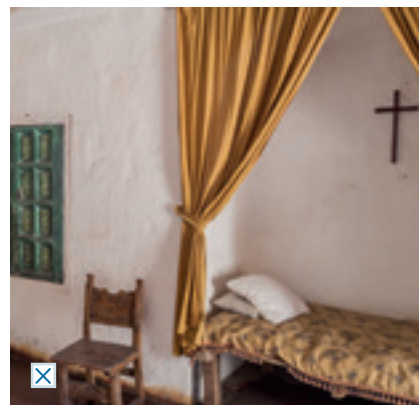
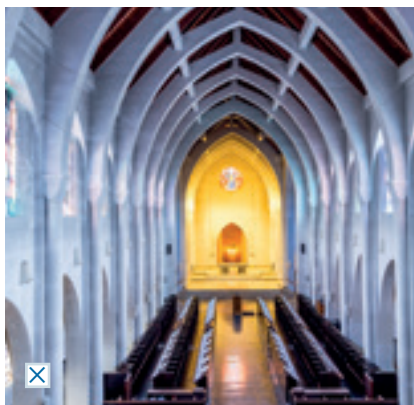

---

2 Waar zit Jonas?

- Welke foto's passen bij de bosklassen van Jonas en zijn klasgenoten?
Zet er een kruisje bij.

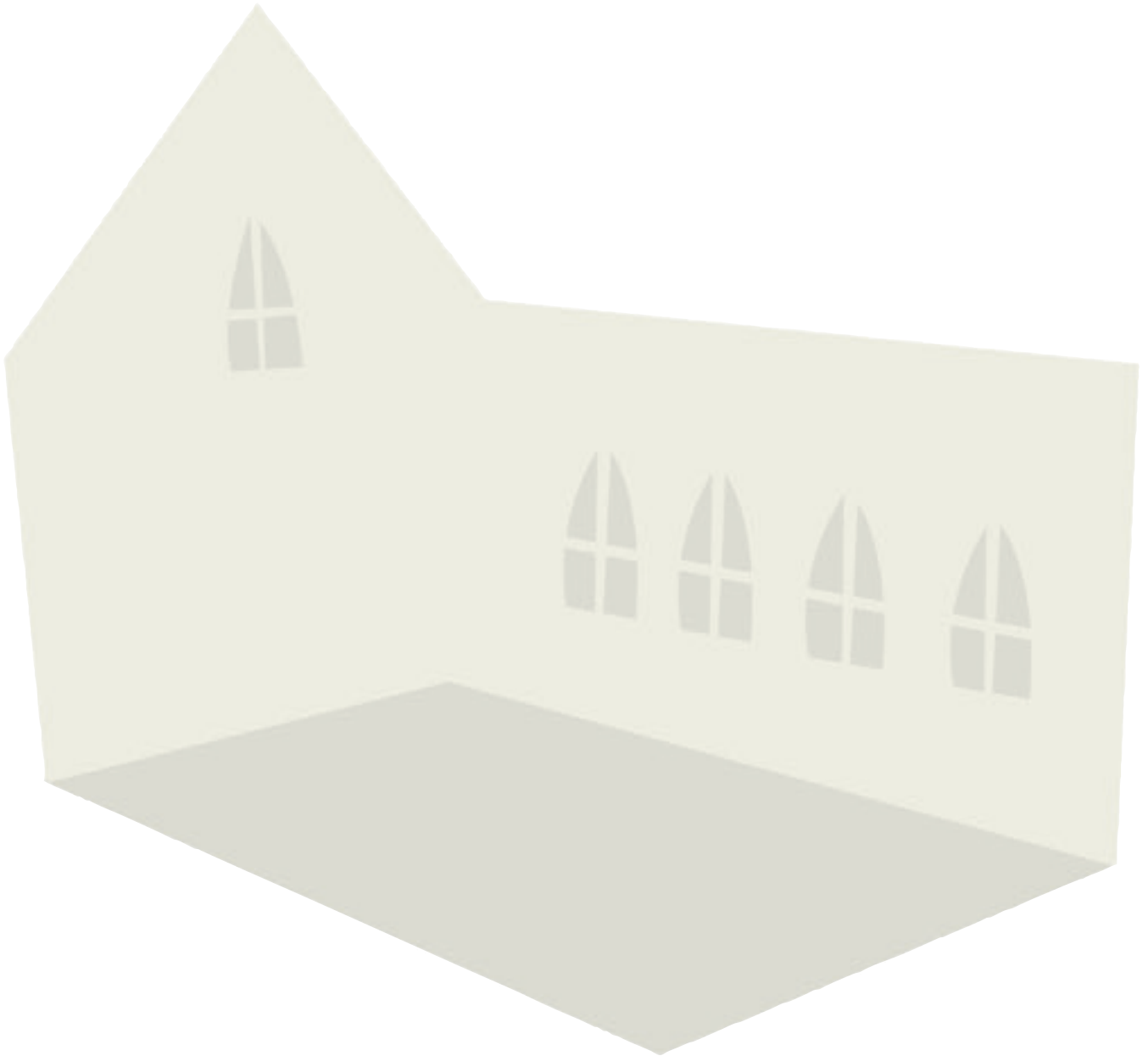

3

Disco in de kapel!

- Teken de kapel waar de fuif plaatsvindt.
- Gebruik je notities uit oefening 1.

4

Wie zegt wat?

- Kleur de uitspraken die van Leen zouden kunnen zijn **groen**.
- Kleur de uitspraken die van Jonas zouden kunnen zijn **geel**.

Pffff, kun je niet eens tegen een mop.

Aaaaaahhhhhhh!

Die jongens zijn iets van plan.

Wat leuk dat ze lachten met mijn mop.

Yes, de laatste avond wordt fantastisch.

Ik hoop echt dat we nooit nog vrienden worden.

Het maakt niet uit dat ik vooraan moet zitten.

5

Wat een verhaal!

- Wat vind jij van dit verhaal?
- Markeer wat voor jou past.

eigen antwoord

hilarisch

komisch

ernstig

saai

ontspannend

6

Wat zegt de meester?

- Noteer in de tekstballon wat de meester aan het einde van het verhaal zou kunnen zeggen tegen Jonas, net nadat hij het nonnetje heeft opgevangen.

7

Ik mag de billen-trillen-boogie-shake niet aanleren aan nonnetjes ...

- Maak een tekening over een zelfgekozen deel uit het verhaal.

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde een verhaal visualiseren.
- Ik leerde begrijpen wat niet letterlijk wordt verteld.

Dit kan ik al!

- Ik kan letten op een goede spreekhouding.
- Ik kan verhalen op begrijpelijke wijze vertellen.

Spreekmaatje

VOOR

NADENKEN

Ik denk na.

Ik verzamel.

- Ik raadpleeg verschillende bronnen.
- Ik verzamel (extra) informatie.

Ik selecteer.

- Ik denk aan mijn spreekdoel.
- Ik denk aan mijn luisterpubliek.
- Ik let op hoofd- en bijzaken.
- Ik let op feiten en meningen.

Ik orden.

- Ik kies hoe ik het wil voorstellen.
- Ik maak een schema.

TIJDENS

SPREKEN

Wat zeg ik?

- Ik leg persoonlijke accenten.
- Ik zeg alles wat ik moet zeggen en gebruik mijn schema.
- Ik blijf bij het onderwerp.

Hoe zeg ik het?

- Ik denk aan de aandachtspunten.

NA

BEOORDELEN

Ik denk terug aan mijn spreektaak.

1 Moppen tappen

- Kies een mop. Omkring het nummer van de mop.
- Bereid de mop voor. Gebruik hiervoor het spreekmaatje.

1

Jan is verkouden en loopt op straat hevig te snotteren. Een vriendelijke oude dame vraagt: 'Och manneke, heb jij geen zakdoek?' 'Dat maakt niet uit,' zegt Jan, 'ik mag hem van mijn moeder toch niet uitlenen'.

2

Jantje vraagt aan de leraar: 'Meester, kun je ook straf krijgen voor iets wat je niet gedaan hebt?' Waarop de leraar zegt: 'Natuurlijk niet, jongen'. 'Gelukkig maar', zegt Jantje. 'Want ik heb mijn huiswerk niet gemaakt!'

3

De juf vraagt aan Jantje: 'Jantje, kun je vanaf 0 tot 10 tellen, maar dan achteruit? Jantje zegt: 'Oké, 10 9 7 6 5 4 3 2 1 0. Dan zegt de juf: 'Jantje, je bent de 8 vergeten.'
'Nee hoor juf, want u zei 8 eruit!'

4

Een man gaat naar de dierenarts met zijn goudvis. 'Volgens mij heeft hij epilepsie', zegt hij tegen de arts. De man onderzoekt de vis en zegt: 'Hij ziet er toch redelijk kalm uit meneer ...'
'Ja, wacht maar tot ik hem uit de kom haal!'

5

Anne heeft voor haar verjaardag een konijn gekregen en ze speelt ermee in de tuin. Dan komt haar juf langs en zegt: 'Lief konijn zeg. Waar slaapt ze?' Anne: 'Bij mijn ouders op de slaapkamer.' De juf zegt verbaasd: 'Stinkt dat dan niet?' Anne: 'Ja, dat is waar. Daar moet Flappie dan maar even aan wennen.'

2

Moppen tappen

- Kies een mop. Omkring het nummer van de mop.
- Bereid de mop voor. Gebruik hiervoor het spreekmaatje.

1

David is een puzzel aan het maken van dertig stukjes. Dan komt Nine binnen en zegt: 'Wat een leuke puzzel, hoelang heb je erover gedaan?' 'Twee jaar', antwoordt David. 'Is dat niet een beetje lang?', vraagt Nine verbaasd. 'Nee hoor, ik heb er zelfs de helft van de normale tijd over gedaan. Want op de doos staat vier tot vijf jaar!'

2

Komt een vrouw bij de dokter en ze begint meteen aan een stuk door te kletsen. Ze ratelt maar door, roddelt over haar man, kinderen, familie, burens enzovoort. Op een gegeven moment zegt de dokter enigszins geïrriteerd: 'Mevrouw, mag ik nu wat zeggen?' Waarop de vrouw hevig verontwaardigd is: 'Maar dokter, u heeft toch een zwijgplicht?'

3

Een man komt in een oerwoud een tijger tegen. Hij is doodsbang en rent weg, maar de tijger komt achter hem aan. Na drie uur rennen valt de man heel moe op de grond. Hij denkt: 'Nu ben ik er geweest!' De tijger komt naar hem toe, tilt zijn poot op, tikt de man aan en zegt: 'Tikkie, jij bent hem!'

4 Hansje loopt binnen in een winkel en vraagt: 'Dag mijnheer. Als ik een halve kilo rozijnen koop voor 4,90 euro per kilo, 7 eieren voor 12 eurocent per stuk en 400 gram bloem voor 2 euro per kilo, hoeveel krijg ik dan terug van 20 euro?'
De verkoper rekent alles uit en zegt: '15,91 euro jongen. Zal ik alles in een zakje doen?'
'Nee, nee, dat is niet nodig. Dat was het vraagstuk dat we moesten oplossen voor ons huiswerk.'

5 Drie oudjes zien elkaar terug na lange tijd: 'Wat doe jij sinds je met pensioen bent?'
De eerste zegt: 'Ik fotografeer ...'
De tweede zegt: 'Ik tuinier ...'
De derde zegt: 'Ik doe opsporingswerk ...'
'Ah! En in wat?'
'Iedere dag zoek ik mijn bril, mijn wandelstok, mijn valse tanden, mijn sleutels ...'

3

Moppen tappen

- Kies een mop. Omkring het nummer van de mop.
- Bereid de mop voor. Gebruik hiervoor het spreekmaatje.

1 Mijn buurman kwam laatst naar mij toe:
'Zeg, onze woningen hebben toch precies dezelfde afmetingen?'
'Ja dat klopt', zei ik.
Zegt de buurman: 'Ik zag dat je laatst alle muren van de woonkamer had behangen. Vertel eens, hoeveel rollen behang had jij gekocht?'
'Precies twaalf rollen', zei ik.
Een paar dagen later kwam ik mijn buurman weer tegen.
'Zeg, ik heb twaalf rollen gekocht, maar ik had er wel zeven over!'
Waarop ik zei: 'Klopt, ik ook!'

2 Er zitten drie jongetjes in de boom. Nummer één zegt alleen maar: 'Ja ja ja ja ja ja'. Nummer twee zegt alleen maar: 'Met mes en vork, met mes en vork!' En nummer drie zegt alleen maar: 'Olé, olé, olé!' Dan komt er een agent aan en hij vraagt: 'Hebben jullie iemand vermoord?' Nummer één zegt 'Ja ja ja ja ja ja'. De agent vraagt dan: 'Hoe hebben jullie dat dan gedaan?' Nummer twee zegt: 'Met mes en vork, met mes en vork.' 'Oké', zegt de agent, 'Dan gaan jullie nu de gevangenis in!' Zegt nummer drie: 'Olé, olé, olé!'

3

De moeder van Jantje zet een bord soep voor hem op tafel en roept Jantje dat hij moet eten. Ze zegt: 'Ik heb het tafelkleed net gewassen, dus maak het niet vies! Als je knoeit houd ik per vlek twee euro op je zakgeld in.' Vervolgens gaat ze de keuken weer in. Als ze terugkomt, ziet ze Jantje met zijn lepel soep uitsmeren over het laken. Ze is woedend en schreeuwt naar Jantje: 'Wat ben je aan het doen?!' Jantje zegt: 'Ik maak van drie vlekken één vlek, dan ben ik minder zakgeld kwijt.'

4

Een aap komt een restaurant binnen, doet een salto en gaat op een stoeltje zitten. Dan vraagt de ober: 'Waar heb je dat geleerd?' Zegt de aap: 'In het circus.' Dan komt een tweede aap binnen, hij doet ook een salto en gaat op een stoeltje bij een tafeltje zitten. Weer vraagt de ober: 'Waar heb je dat geleerd?' Zegt de aap: 'In het circus'. Dan komt een derde aap binnen, doet ook een salto, een dubbele flikflak en een schroef, en gaat op een stoeltje zitten. Dan zegt de ober: 'Vast in het circus geleerd hé?' Zegt de aap: 'Nee ik struikelde over de deurmat!'

5

Het is mooi weer en drie vriendinnen hebben zin in een ijsje. Dus gaan ze naar de ijssalon. De verkoper vraagt aan het eerste meisje: 'Hoe kom je aan dat mooie bruine glanzende haar?' Waarop zij antwoordt: 'Door mijn shampoo, meneer.' Vervolgens vraagt de verkoper aan het tweede meisje: 'Hoe kom je aan dat mooie blonde haar met zoveel volume?' Waarop ook zij antwoordt: 'Door de shampoo die ik gebruik, meneer.' Dan vraagt de verkoper aan het derde meisje: 'Hoe kom je aan dat groene haar?' Ze haalt haar neus op, veegt het weg met haar hand en wrijft vervolgens met haar hand in haar haar en zegt: 'Ik weet het niet'.

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde een goede spreekhouding aannemen tijdens het vertellen van een mop.
- Ik leerde tips en werkpunten formuleren voor een klasgenoot.
- Ik leerde nadenken over mijn eigen spreekopdracht.

Dit kan ik al!

- Ik kan afleiden wat een mop grappig maakt.

1 Een cartoon tekenen

- Kruis de zin aan waarrond je wil werken.
- Maak een cartoon rond je gekozen voorstel.
  - Guy Taar komt optreden.
  - Bas vraagt zich af hoeveel Cor netto verdient.
  - Zo raak je niet Ferr Ari.
  - Wie weet waar Elv-is?
  - Is Bert er nie?

Hierop let ik.	Dit gaat al ...
VOOR HET SCHRIJVEN	
Ik hou rekening met het teksttype.	👍 👍 👍 👍
Ik denk na over wat ik er al over weet.	👍 👍 👍 👍
Ik verzamel verschillende ideeën.	👍 👍 👍 👍
Ik durf te selecteren (op basis van schrijfdoel, ontvanger, hoofd- en bijzaken, feiten en meningen).	👍 👍 👍 👍
Ik kies hoe ik mijn tekst wil voorstellen.	👍 👍 👍 👍

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde wat een cartoon is.
- Ik leerde een cartoon opbouwen rond een zelfgekozen situatie.

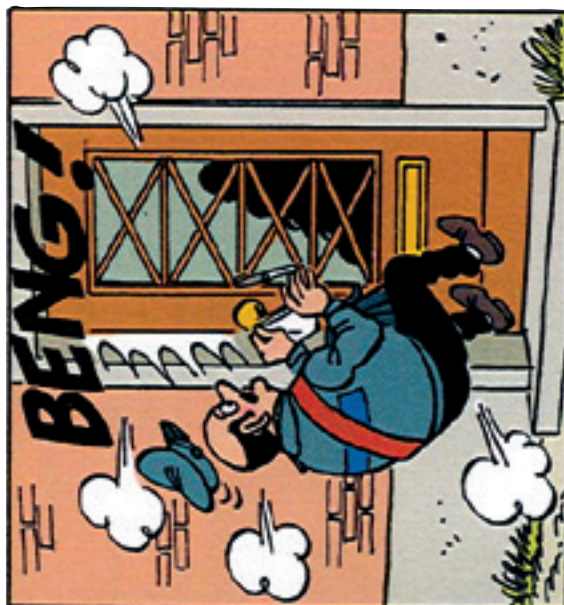
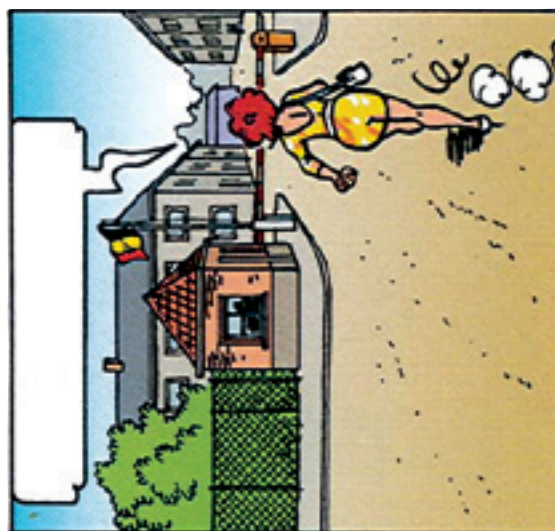
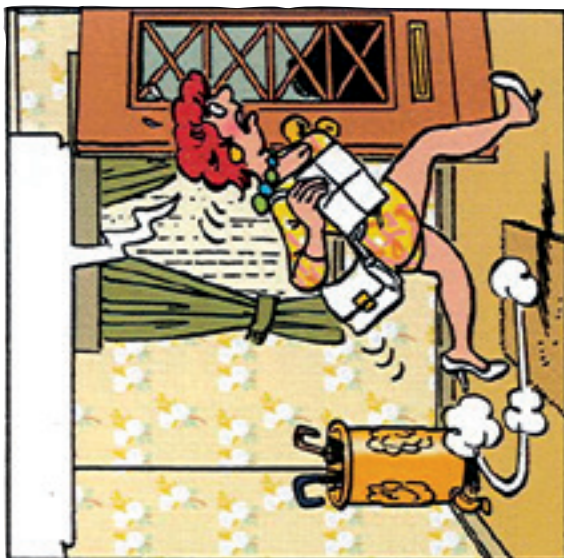

Dit kan ik al!

- Ik kan een cartoon maken bij een grappige situatie.
- Ik kan een goede mop herkennen en vertellen.

1

FC De Kampioenen – Deel 1

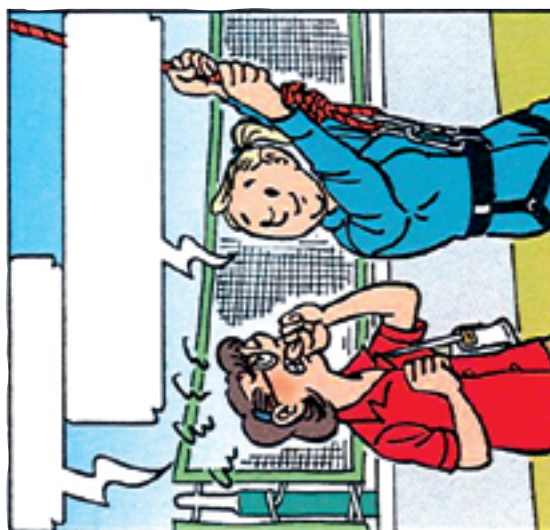
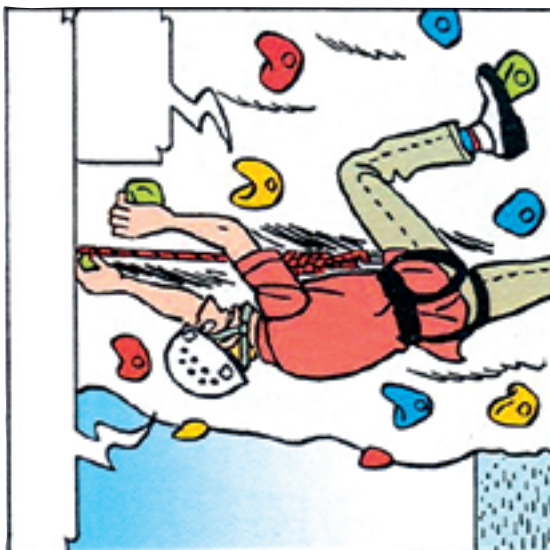
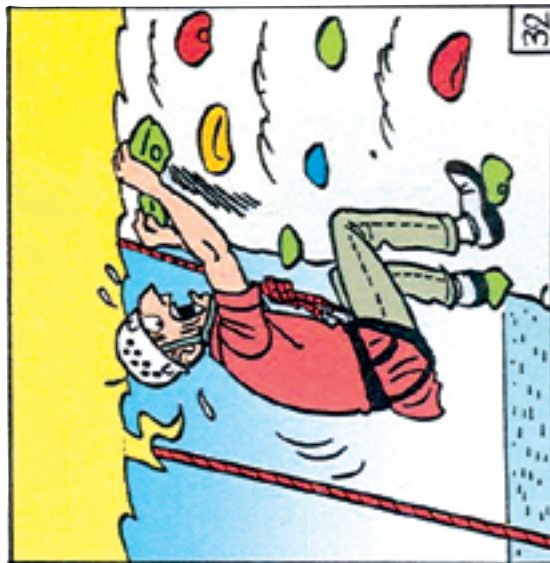
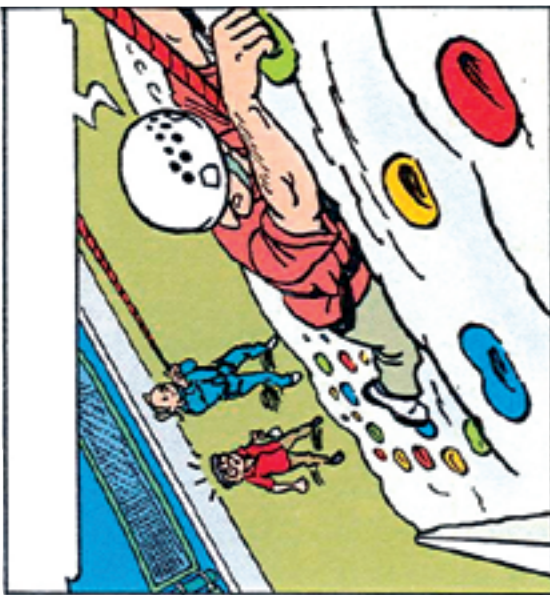

5

5

© 2018 Standaard Uitgeverij

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde een passende tekst en geluiden bij een stripverhaal schrijven.

Les 5

5.1

- Vul de lege tekstballonnen aan.
- Gebruik de schrijflijnen om eerst je ideeën te verzamelen.

eigen antwoord

Mijn ideeën ...

Mijn ideeën ...

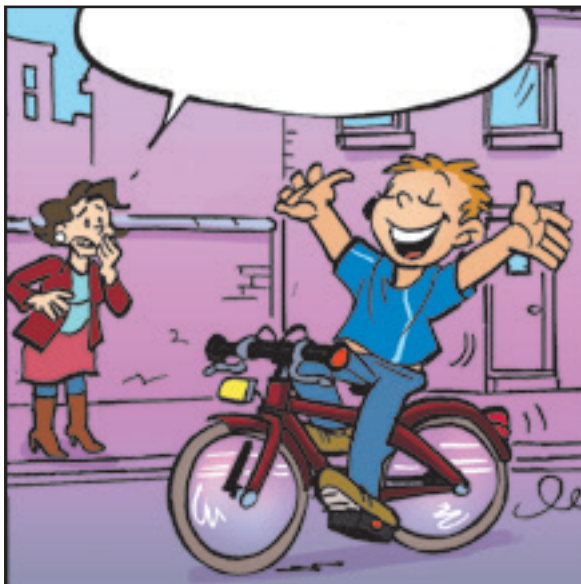

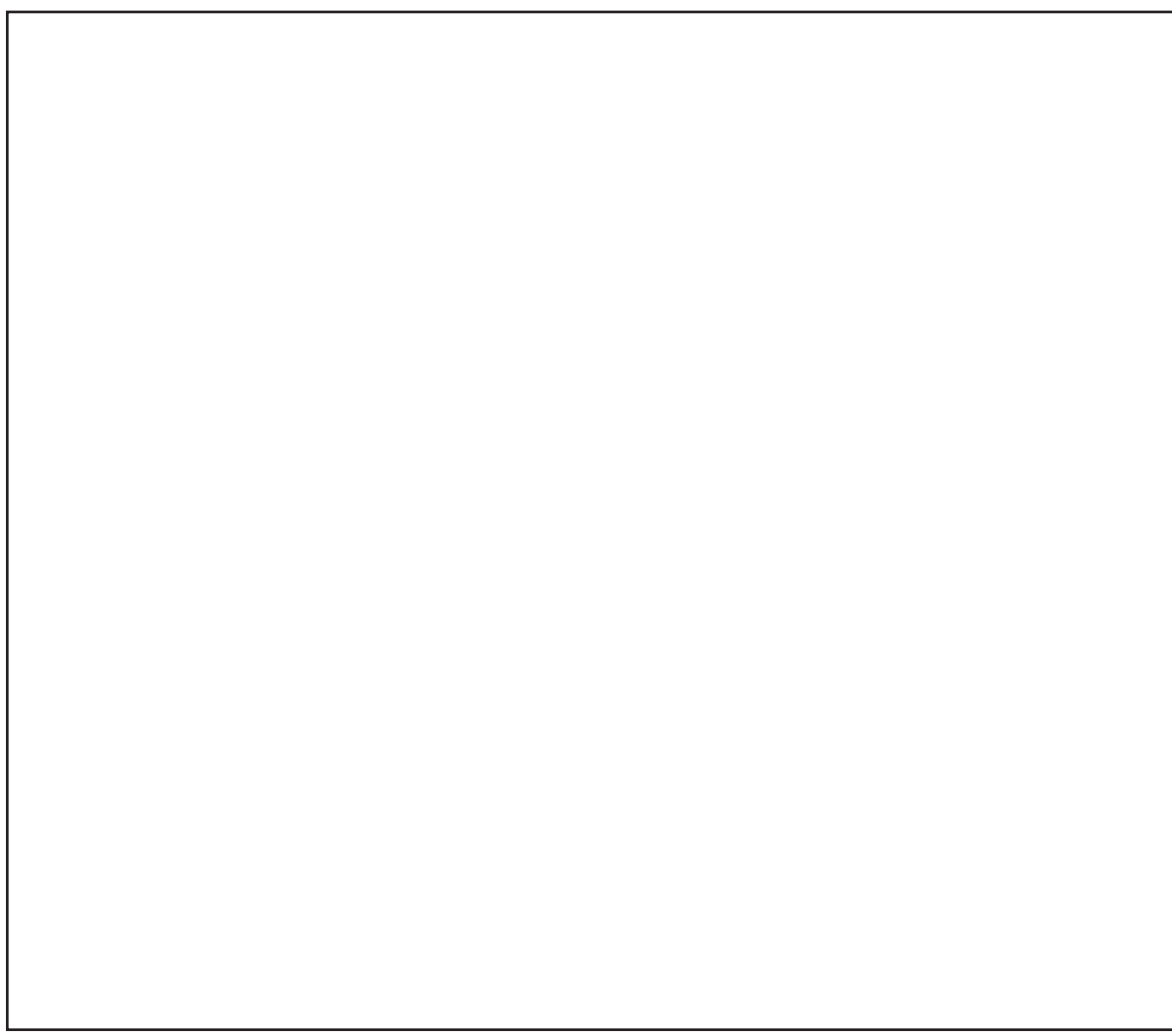

5.2

- Bekijk het stripverhaal.
- Vul de lege tekstballonnen aan.
- Bedenk zelf een passend einde met een striptekening en tekstballonnen in het laatste kader.

eigen antwoord

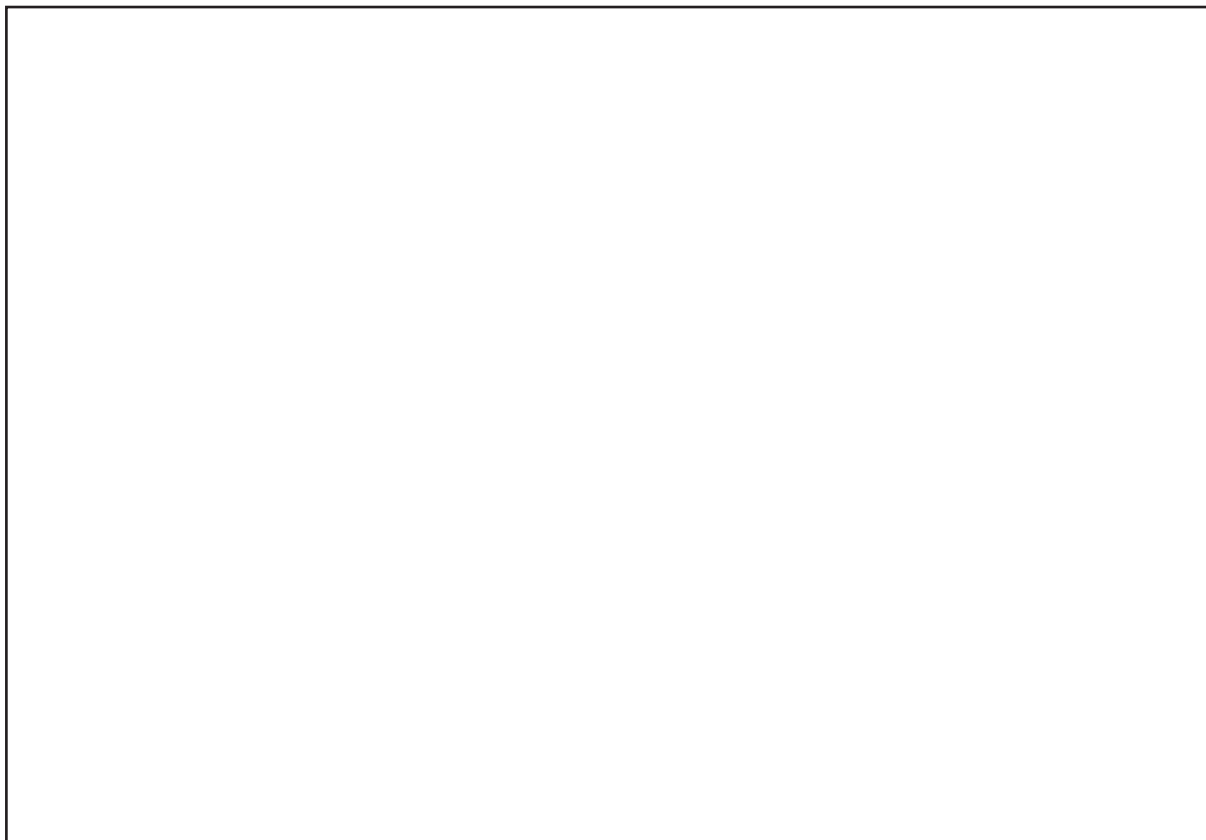

Les 5

5.1

- Bekijk het stripverhaal.
- Vul de lege tekstballonnen aan.
- Bedenk zelf een passend einde met een striptekening en tekstballonnen in het laatste kader.

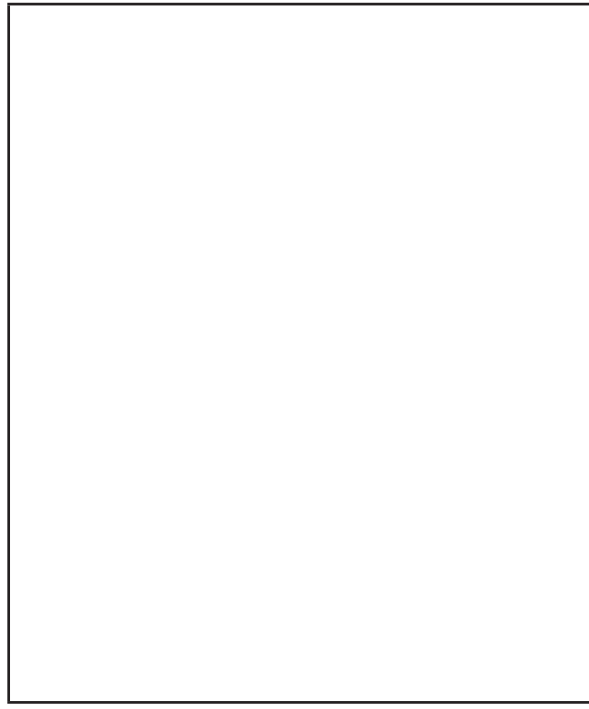
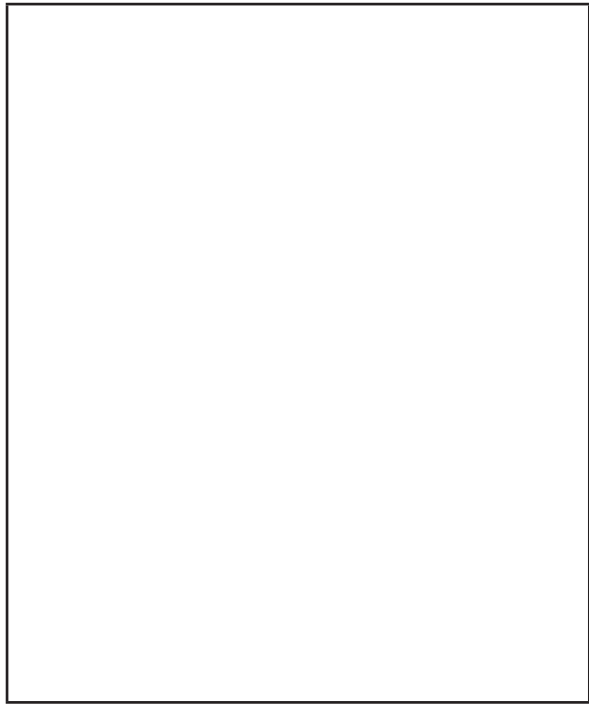
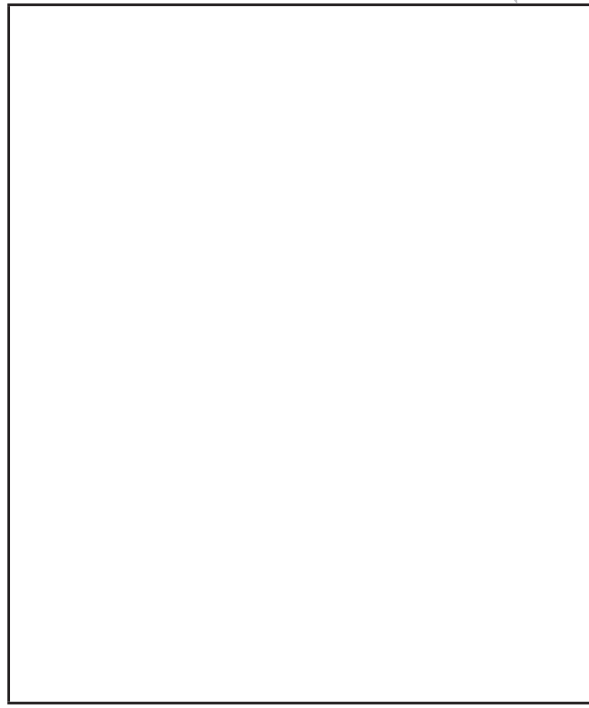
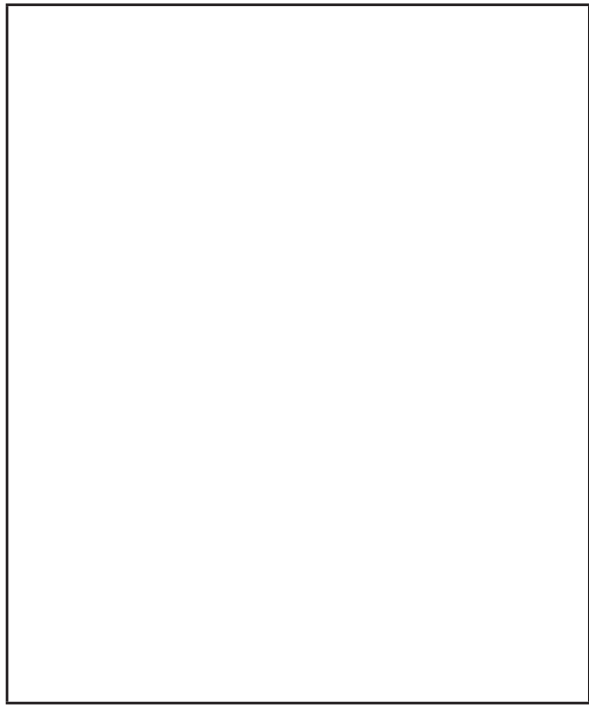
eigen antwoord

5.2

- Lees de mop.
- Ontwerp zelf een stripverhaal bij deze mop.
Denk aan: tekstballonnen en geluiden.

Na een hete dag wil een toerist een frisse duik nemen in de rivier. 'Zitten hier haaien?', vraagt hij aan de gids. 'Nee hoor', antwoordt de gids. De toerist springt in het water. 'Weet u het zeker?' vraagt hij voor alle zekerheid. 'Ja ja! Er zijn hier alleen maar krokodillen.'

Dit kan ik al!

- Ik kan W-vragen en de H-vraag stellen om de sleutelwoorden te zoeken in een tekst.

Sleutelwoorden

- zijn belangrijke woorden in een tekst;
- geven aan waarover de tekst gaat;
- zijn belangrijk bij het studeren.

Voorbeeld:

Soorten wolken

Wolken hangen op verschillende hoogtes. De laagste wolk noem je de **stratus**. Als je die wolk ziet, is er meestal motregen of sneeuw op komst.

Een hoge wolk is een **cirrus**. Die wolken zien eruit als penseelstreken of smalle stroken.

Met sleutelwoorden kun je:

- een tekst samenvatten;
- een schema of mindmap bij een tekst maken.

mindmap

soorten wolken

stratus

cirrus

Tip! De 5 W-vragen en de H-vraag kunnen je helpen om sleutelwoorden te vinden.

Waar?

Wanneer?

Wat?

Waarom?

Wie?

Hoe?

sleutelwoorden zoeken

1 Sleutelwoorden zoeken

- Lees de eerste alinea.

Humor, en nu even serieus

Humor is het aanvoelen, waarderen of tonen van iets wat **grappig** of **amusaant** is.

Je kunt humor uitdrukken in woorden, daden, schrift en beelden. Als mens kunnen we op humor reageren met **verschillende gelaatsuitdrukkingen**. Het kan gaan van een voorzichtige glimlach waarbij we alleen onze mondhoeken omhoogtrekken tot een vervorming van ons gezicht waarbij bijna al onze gezichtsspieren een rol spelen. Vooral het gebruik van de spieren rond onze ogen geeft

een duidelijk verschil weer tussen een echte, welgemeende glimlach en een glimlach die alleen voor de vorm wordt gemaakt.

Bepalen wat humor precies is, is bijna onmogelijk. Humor is **voor iedereen anders**. Wat voor de ene flauw is, kan voor de andere hilarisch zijn. Verschillen in leeftijd, afkomst, studies, geslacht, karakter ... bepalen mee wat al dan niet grappig is voor iemand.

Er bestaan verschillende soorten humor. Hier zetten we er een aantal op een rij.

- Op welke W-vraag en H-vraag geeft deze tekst een antwoord?

Wat is humor?

Hoe reageren mensen op humor?

- Zoek de kernzinnen en markeer de sleutelwoorden.
- Noteer de vragen en antwoorden in je schema (oefening 6).

2 Grap of mop

- Lees de volgende alinea.

Grap of mop

Een grap of mop is een **vrolijk verteld verhaal**, bedoeld om de toehoorder(s) te laten lachen. De mop bevat meestal een **verrassingseffect** en het lachmoment zit **aan het eind**. Belangrijk is ook de manier

waarop de mop verteld wordt. De intonatie en de lichaamshouding van de verteller spelen een grote rol.

- Op welke W-vraag geeft deze tekst een antwoord?

Wat is een mop?

- Zoek de kernzinnen en markeer de sleutelwoorden.
- Noteer de vraag en het antwoord in je schema (oefening 6).

3 Slapstick

- Lees de volgende alinea.

Slapstick

Slapstick is een vorm van komedie waarbij het **lichaam** en de **gebaren** de belangrijkste rol spelen.

Het is humor **zonder woorden**. Iedereen kent bijvoorbeeld wel de grap met de bananenschil.

In het tijdperk van de stomme film werd vaak gebruikgemaakt van slapstick, want zonder geluid is lichamelijke humor het

enige wat overblijft. Slapstickeffecten komen ook vandaag nog veel voor in **strips**, **tekenfilms** en **komische films**.

- Op welke W-vraag geeft deze tekst een antwoord?

Wat is slapstick?

- Zoek de kernzinnen en markeer de sleutelwoorden.
- Noteer de vraag en het antwoord in je schema (oefening 6).

4 Parodie

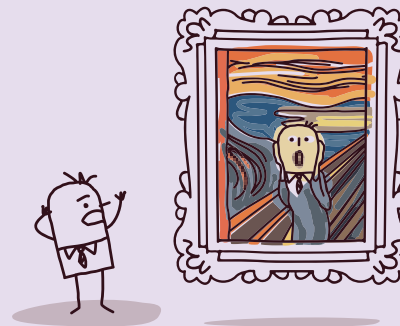

- Lees de volgende alinea.

Parodie

Een parodie of persiflage is het op **overdreven manier nabootsen** van delen van een verhaal (gedicht, lied, film) om er op die manier mee te **spotten**.

Hoe bekender het originele verhaal, hoe herkenbaarder de overdreven verhaaldelen en hoe succesvoller de parodie.

- Op welke W-vraag geeft deze tekst een antwoord?

Wat is een parodie?

- Zoek de kernzinnen en markeer de sleutelwoorden.
- Noteer de vraag en het antwoord in je schema (oefening 6).

5 Andere soorten humor

- Lees de volgende alinea.

Absurde humor

Typisch voor absurde humor zijn grappen die totaal **onlogisch** zijn. Namen, dingen of figuren duiken ergens op waar ze helemaal niet thuishoren. De grappen hebben meestal een **eigenaardig einde**. Absurde humor is populair in **strips, cartoons en tekenfilms**.

Onbedoelde humor

Situaties kunnen soms **lachwekkend** overkomen zonder dat het zo bedoeld is. Je kunt bijvoorbeeld in de lach schieten als iemand anders een fout maakt, zich onhandig gedraagt of pech heeft. Onbedoelde humor ontstaat dus heel **toevallig** – het overkomt iemand gewoon.

Droge humor

Iemand die iets op een **verrassend** grappige manier vertelt **zonder** zelf enige **emotie** te tonen, maakt gebruik van droge humor. Typisch voor droge humor zijn opmerkingen en gebaren bij problemen of tegenslag, die ervoor zorgen dat de situatie lachwekkend wordt.

Practical joke

Bij een **practical joke** vertel je geen grap, maar **haal je een grap uit** met iemand. De traditionele dag voor practical jokes is 1 april. Op die dag krijgen mensen bijvoorbeeld een grappige boodschap of een aprilvis op hun rug gekleefd. Vaak lopen ze er een hele tijd mee rond zonder het te beseffen. Het aantal grappen dat je kunt uithalen is eindeloos.

- Zoek de kernzinnen en markeer de sleutelwoorden.
- Noteer de vragen en antwoorden in je schema (oefening 6).

- Schrijf bij elke alinea van de tekst een vraag.
- Schrijf bij elke vraag een antwoord.

VRAAG	ANTWOORD
<u>Wat is humor?</u> <hr/> <hr/>	<u>iets wat grappig of amusant is.</u> <hr/> <hr/>
<u>Hoe reageren mensen op humor?</u> <hr/> <hr/>	<u>Met verschillende gelaatsuitdrukkingen, want humor is voor iedereen anders.</u> <hr/> <hr/>
<u>Wat is een mop?</u> <hr/> <hr/>	<u>een vrolijk verteld verhaal met een verrassingseffect aan het eind</u> <hr/> <hr/>
<u>Wat is slapstick?</u> <hr/> <hr/>	<u>humor zonder woorden, met het lichaam en gebaren (vaak in strips, tekenfilms of komische films)</u> <hr/> <hr/>
<u>Wat is een parodie?</u> <hr/> <hr/>	<u>Een verhaal overdreven nabootsen om ermee te spotten.</u> <hr/> <hr/>
<u>Wat is absurde humor?</u> <hr/> <hr/>	<u>onlogische grappen met een eigenaardig einde (in strips, cartoons of tekenfilms)</u> <hr/> <hr/>
<u>Wat is onbedoelde humor?</u> <hr/> <hr/>	<u>een toevallige, lachwekkende situatie</u> <hr/> <hr/>
<u>Wat is droge humor?</u> <hr/> <hr/>	<u>een verrassend grappig verhaal, zonder emotie verteld</u> <hr/> <hr/>
<u>Wat is een practical joke?</u> <hr/> <hr/>	<u>een grap uithalen met iemand</u> <hr/> <hr/>

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde een informatieve tekst samenvatten in een vraag- en antwoordschema.

Dit kan ik al!

- Ik kan het onderwerp en de persoonsvorm aanduiden in een zin.
- Ik kan een is-zin van een doe-zin onderscheiden.

1 Zinnen onderzoeken

- Omkring de persoonsvorm.
- Onderstreep het onderwerp.
- Beantwoord de vragen met de andere zinsdelen uit de zin.

De Miekes hielpen Jommeke met het mysterie.

ond + pv + **wie** De Miekes hielpen wie? → Jommeke

ond + pv + **waarmee** De Miekes hielpen waarmee? → met het mysterie

Fanny Kiekeboe giechelde verliefd naar de verkeersagent op het plein.

ond + pv + **hoe** Fanny Kiekeboe giechelde hoe? → verliefd

ond + pv + **naar wie** Fanny Kiekeboe giechelde naar wie? → naar de verkeersagent

ond + pv + **waar** Fanny Kiekeboe giechelde waar? → op het plein

2 Onderzoek de zinnen

8

- Omkring de persoonsvorm.
- Onderstreep het onderwerp.
- Beantwoord de vragen met de zinsdelen uit de zin.

Morgen zal de Kale Kapper het haar kappen met een steen.

Wanneer? morgen

Wat? het haar

Waarmee? met een steen

Vorige week spookte het Spaanse Spook bij stoere jongens in China.

Wanneer? vorige week

Waar? bij stoere jongens in China

3 Beantwoord de vragen

- 8 Lees de korte inhoud van de strip.
- Kleur de zinsdelen **groen** die iets meer vertellen over 'waar'.
- Kleur de zinsdelen **geel** die iets meer vertellen over 'wanneer'.
- Kleur de zinsdelen **rood** die iets meer vertellen over waarmee of waardoor.

De Sprietatoom – Suske en Wiske

Suske en Wiske gaan **met de rugzak** kamperen **in de Kempen**. 's Nachts worden ze overvallen **door een hevig onweer**, ze kloppen aan **bij een boer in de buurt**. Deze boer laat onze vrienden overnachten **in zijn stal**. **Als Wiske in haar slaap naar haar popje grijpt**, krijgt ze een levend, klein mannetje te pakken. Het kleine mannetje schreeuwt 'Savantas' en loopt **dan** heel snel weg. Het avontuur begint pas echt **als Suske en Wiske het mannetje volgen naar de donkere molen**.

4 Maak zelf zinnen

- Maak nu zelf correcte zinnen.
- Gebruik de gegeven zinsdelen.
- Verzin zelf een passend onderwerp en een passende persoonsvorm.

meerdere antwoorden mogelijk
Gisteren viel de toverfluit in de fontein.

Wanneer: gisteren

Waarin: in de fontein

De hoed van Robin werd helemaal paars na de betovering.

Hoe: helemaal paars

Wanneer: na de betovering

De zingende nonnen wonnen een draaimolen met hun wedstrijd aan de zee.

Wat: een draaimolen

Waarmee: met hun wedstrijd

De knappe poppen liepen met hun naaldhakken door de duinen.

Met wat: met hun naaldhakken

Waar: door de duinen

5

Zotte titels

- Bekijk de covers van de strips.
- Bedenk zelf een zotte zin bij de covers. De zin moet de lezer overtuigen om de strip te lezen.
- De volgende zinsdelen moeten zeker aanwezig zijn in de titel:
  - onderwerp
  - persoonsvorm
  - waar
  - hoe

meerdere antwoorden mogelijk, bv.

Suus en Sas © Gerard Leeveer / Uitgeverij L

De gekke diva zingt met de billen bloot in de sloot.

Jasper skatet vliegensvlug met de gevonden juwelen in de stad.

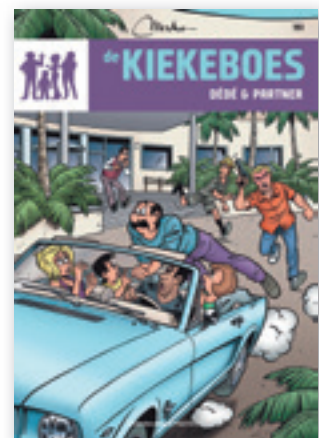
De S.P.O.R.T.S. bende - Goud... Set... Match!,
Nico de Braeckeleer en Filip Heynincx,
Bakermat 2018

AGENT 212: AGENT DOOR WEER EN WIND
By Daniel Kox & Raoul Cauvin,
©DUPUIS, 2019

Agent 212 inspecteert zijn tuin kordaat in vol ornaat.

Met hun razendsnelle sportwagen ontsnappen de Kiekeboes uit het hotel.

© 2018 Standaard Uitgeverij

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde zinnen maken met verschillende zinsdelen.
- Ik leerde de verschillende zinsdelen herkennen.

Dit kan ik al!

- Ik kan gevoelens afleiden uit een gedicht.
- Ik kan afleiden welke elementen een mop goed en grappig maken.

1 Wat is lay-out?

- Vul de woorden in op de juiste plaats.

kranten – de opmaak – de tekeningen – de grootte – de tekst – stripverhalen

Een ander woord voor de lay-out is de opmaak. De tekst en de tekeningen worden op een bepaalde manier bij elkaar gezet. De opmaker houdt rekening met de grootte van de letters en de afbeeldingen. Veel teksten zijn herkenbaar door hun lay-out, bv. kranten en stripverhalen.

2 De lay-out

- Kruis aan wat je opvalt aan de teksten.

☒ tekeningen ter illustratie	☐ meerdere alinea's
☐ lange tekst	☒ duidelijke lettertypes
☒ verschillende lettertypes	☒ tekstvakken

3 Kenmerken van stripgedichten

- Welke kenmerken kun je verbinden met de stripgedichten?

fictie of non-fictie	tekstsoort	teksttype
☒ fictie ☐ non-fictie	☐ informerende tekst ☒ ontspannende tekst	☒ gedicht ☒ strip ☐ dialoog ☐ verhaal

4 Kenmerken

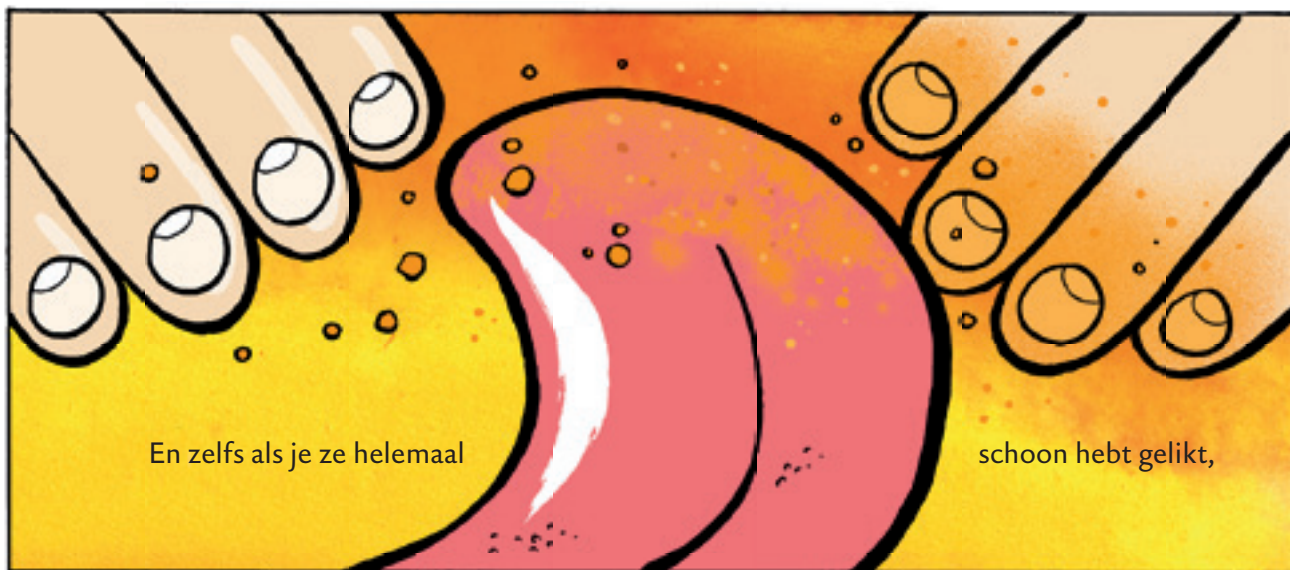
- Welke uitspraken passen bij een stripgedicht? Markeer.

Elke zin krijgt een tekening.	Er is één tekening die het gedicht illustreert.
De tekening is overbodig.	De tekening versterkt de zin.
Details uit de tekst worden niet getekend.	Details worden uitvergroot.
De tekstvakken hebben een verschillende grootte.	De tekstvakken zijn allemaal even groot.
De auteur gebruikt steeds hetzelfde lettertype.	De auteur gebruikt cursief en vetgedrukte tekst.

- Bekijk en lees het stripgedicht.
- Beantwoord de vragen.

En zelfs als je ze helemaal

schoon hebt gelikt,

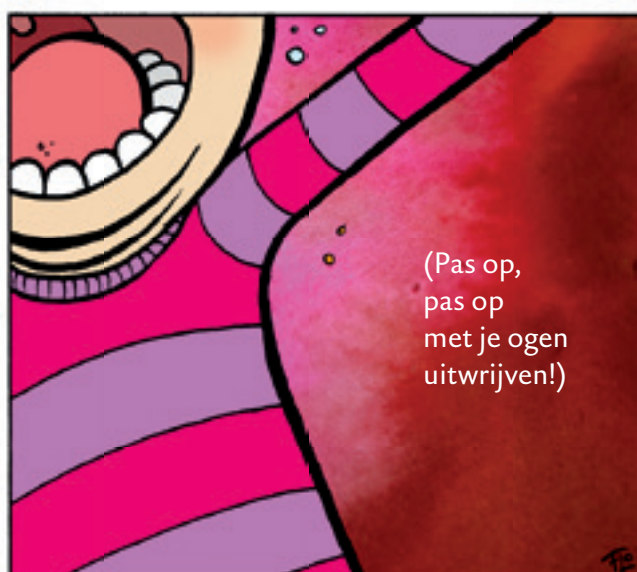

kun je ze gebruiken om

nog even aan te ruiken.

Om nog even lekker zout te blijven.

(Pas op, pas op met je ogen uitwrijven!)

1 Wat is het doel van dit stripgedicht?

De lezer aan het lachen brengen, ontspannen.

2 Wie is de zender van dit stripgedicht?

De auteurs van het boek: Edward Van de Vendel en Floor De Goede.

3 Voor wie is dit stripgedicht geschreven?

Kinderen en jongeren, iedereen die graag stripgedichten leest.

4 Wat is de boodschap in dit stripgedicht?

Van chipsrestjes op je vingers kun je nog heel lang genieten.

5 Welk effect heeft dit stripgedicht op jou?

eigen antwoord bv. Ik vind het stripgedicht herkenbaar en lachwekkend, grappig ...

6 Wat kies jij?

Zou jij in de toekomst nog meer stripgedichten willen lezen?

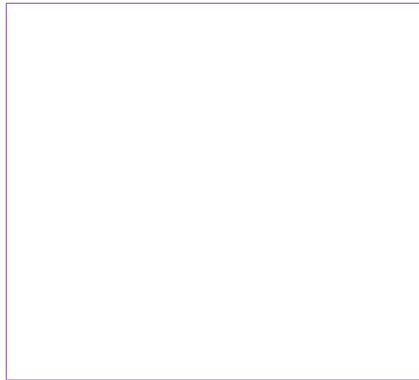
Ja, want eigen antwoord

Nee, want eigen antwoord

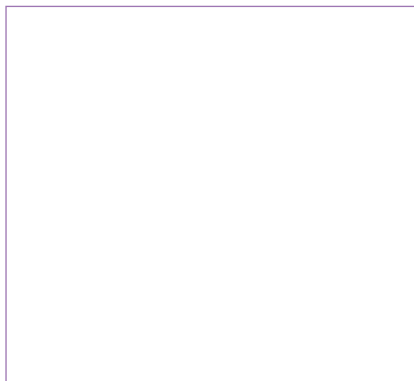

Van gedicht naar stripgedicht

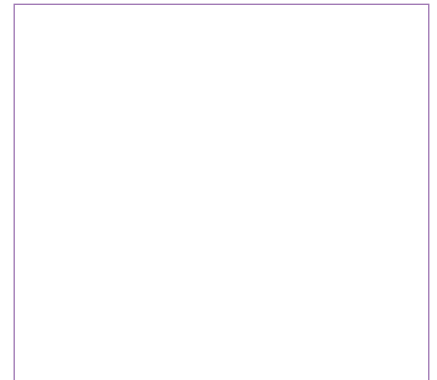
- Lees het gedicht 'Koffie' van Edward van de Vendel.
- Illustreer het, zodat er een stripgedicht ontstaat.
- Verzorg de lay-out van de tekst en de tekeningen.

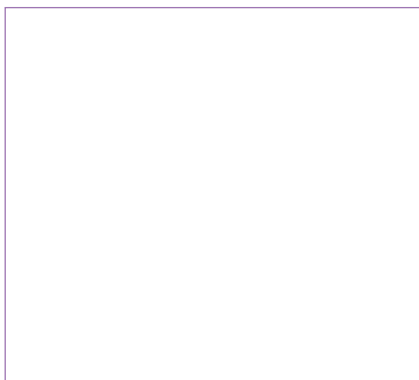
Grote mensen drinken koffie,
en bier,
en wijn.

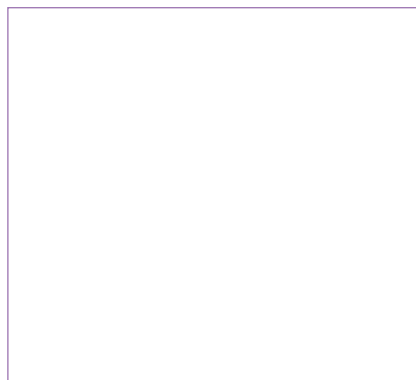
Daarom dacht ik:
als ik ouder wil zijn
dan moet ik dat ook proberen.
(Groeien kun je leren.)

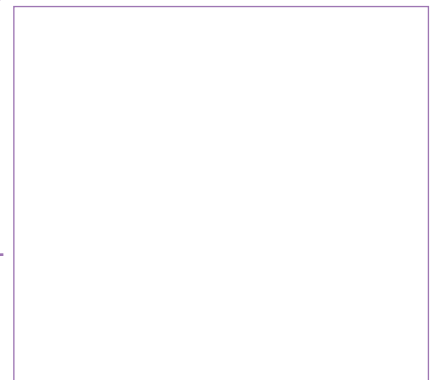
En toen ben ik dus naar de keuken gegaan,
en toen heb ik het dus in één keer gedaan:
cappuccino naar binnen gegoten.

Maar wat dacht je?
Niks opgeschoten!
Ik ben nog steeds verschrikkelijk jong!

Nou ja, behalve dan mijn tong –
die is nu al volwassen.

Help! Zou die wel
in mijn mond
blijven passen?

'Koffie' uit: *Superguppie*, Edward van de Vendel, Em. Querido's Kinderboekenuitgeverij 2003

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde de kenmerken van een stripgedicht verbinden met dit teksttype.

Dit kan ik al!

- Ik kan bij het vertellen van een mop de gepaste expressie gebruiken.

Hierop let ik.	Dit gaat al ...
TIJDENS HET SPREKEN	
Ik let op hoe ik spreek.	👍 👍 👍 👍
– Ik heb een goede spreekhouding.	👍 👍 👍 👍
– Ik begroet de luisteraar.	👍 👍 👍 👍
– Ik kijk naar de ontvanger.	👍 👍 👍 👍
– Aan het einde sluit ik af. Ik bedank de ontvanger.	👍 👍 👍 👍
– Ik maak contact met de ontvanger.	👍 👍 👍 👍
– Ik spreek in een gepast tempo.	👍 👍 👍 👍
– Ik spreek met een gepast volume.	👍 👍 👍 👍
– Ik articuleer goed.	👍 👍 👍 👍
– Ik gebruik passende woorden.	👍 👍 👍 👍

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde een humoristische voorstelling geven aan leeftijdsgenoten.

Les 7

7.1

8

- Omkring in elke zin de persoonsvorm.
- Onderstreep in elke zin het onderwerp.
- Beantwoord de vragen met een ander zinsdeel.

Mark maakt een ontbijt voor Bieke.

Wat? een ontbijt

Voor wie? voor Bieke

Eerst bakt hij twee eieren in een pan.

Wanneer? eerst

Wat? twee eieren

Een beetje later laat de kluns de pan onhandig vallen.

Wanneer? een beetje later

Wat? de pan

Hoe? onhandig

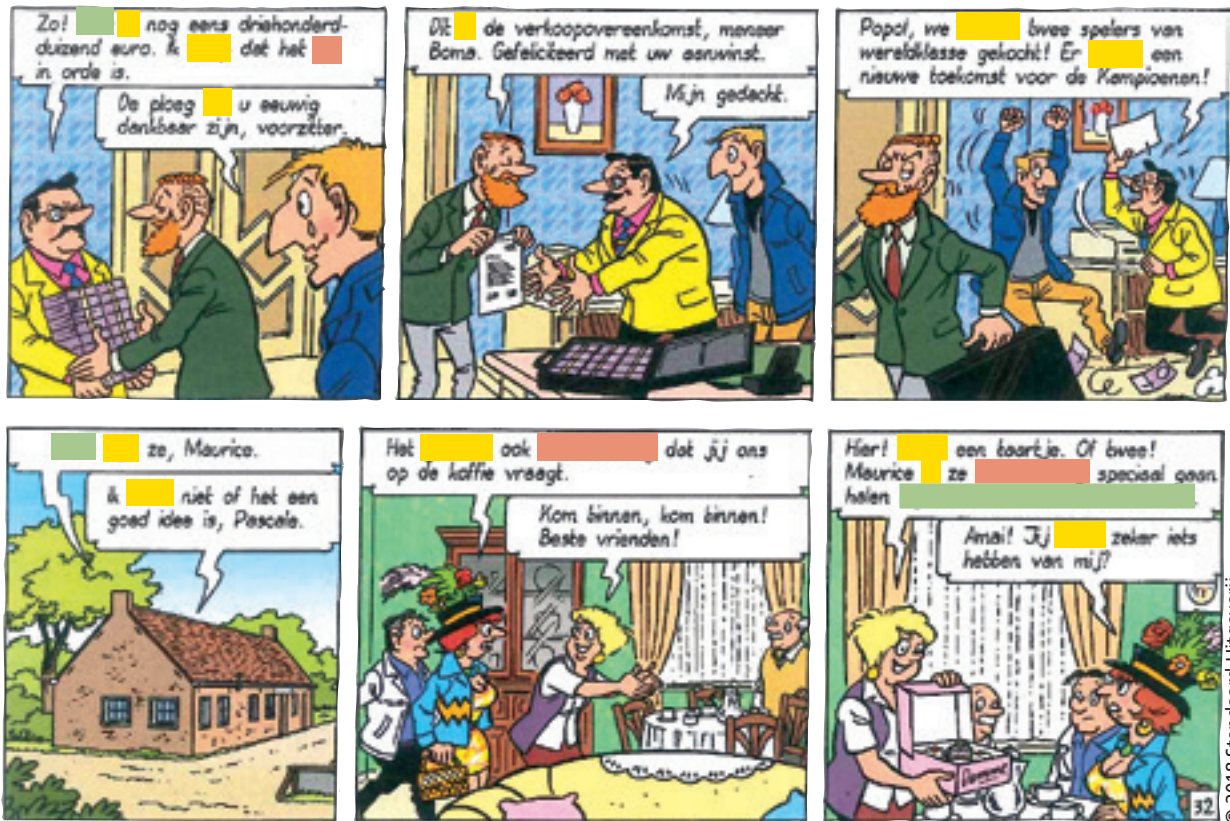
Bieke moet hard lachen om het voorval.

Waarmee? om het voorval

Hoe? hard

Lees de strip.

© 2018 Standaard Uitgeverij

- Kies drie zinnen. Markeer in die zinnen de pv met **geel**.
- Zoek daarna telkens drie zinsdelen die een antwoord geven op de vraag:
  - Waar? (markeer met **groen**)
  - Wanneer? (markeer met **rood**).

7.3

- Maak van de volgende zinsdelen een zin. Je gebruikt telkens alle zinsdelen. Denk eraan: een zin begint met een hoofdletter en eindigt met een leesteken.
- Onder je zin schrijf je de zin nog een keer, maar verwissel de zinsdelen dan van volgorde.

Bv. Deze cartoon is heel grappig.
 Heel grappig is deze cartoon.

meerdere antwoorden mogelijk

spelen elke week een match de kampioenen op het voetbalveld

De kampioenen spelen elke week een match op het voetbalveld.
 Op het voetbalveld spelen de kampioenen elke week een match.

de supporters dikwijls moeten lachen erg hard

De supporters moeten dikwijls erg hard lachen.
 Dikwijls moeten de supporters erg hard lachen.

aan Bieke vertelt thuis Mark het hele verhaal

Thuis vertelt Mark het hele verhaal aan Bieke.
 Mark vertelt het hele verhaal thuis aan Bieke.

kan soms hilarisch een aflevering van 'De Kampioenen' zijn

Een aflevering van 'De Kampioenen' kan soms hilarisch zijn.
 Soms kan een aflevering van 'De Kampioenen' hilarisch zijn.

Les 7

7.1

8

- Op welke vraag geven deze zinsdelen een antwoord? Kleur de zinsdelen in de juiste kleur.

Wie?

Waar?

Wanneer?

Wat?

Hoe?

ontspannend

de intonatie

de laatste avond

de jongens

in de kapel

het dansje

de hele klas

in de bus

de mimiek van Jonas

ze

de lichaamstaal van Leen

hilarisch

honderd strafregels

de nonnetjes

met de bus

na enkele weken

de groepsleden

kampliedjes

komisch

ernstig

volgend schooljaar

Jonas

de sketch

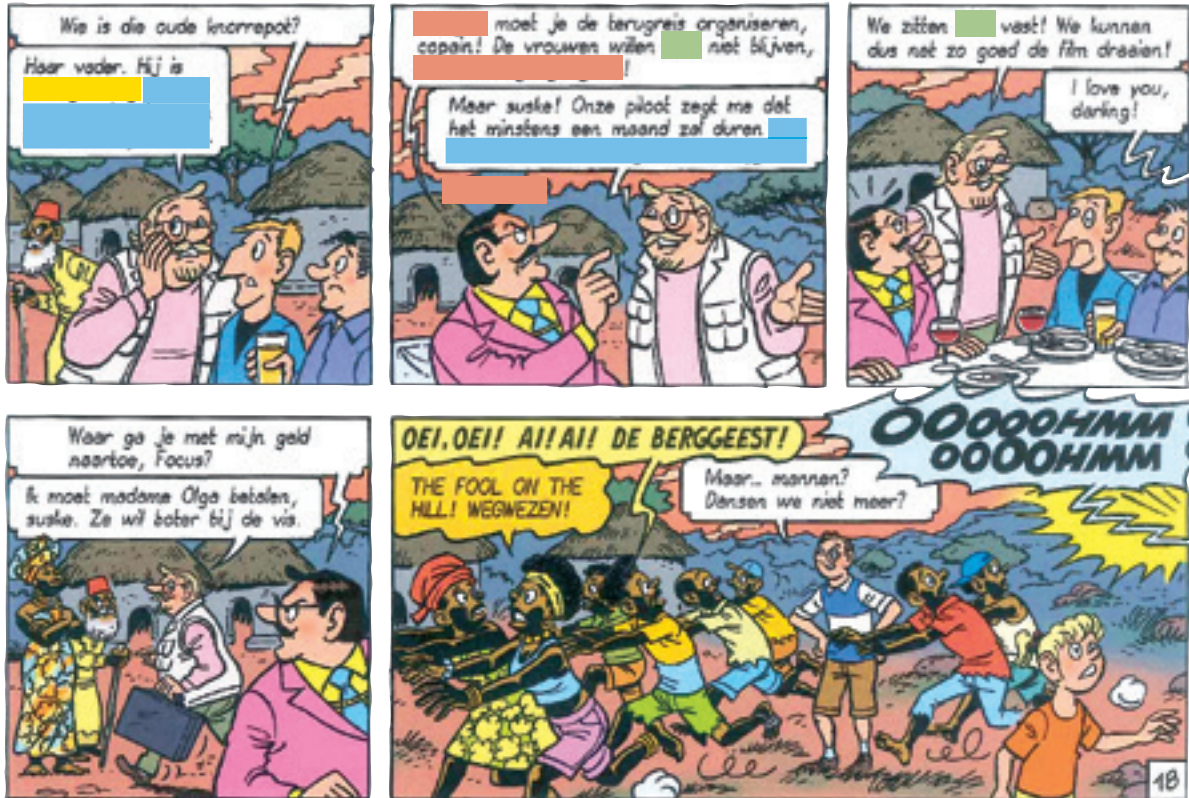
- Maak twee correcte zinnen met deze zinsdelen.
- Zorg ervoor dat je in elke zin minstens drie kleuren aan bod laat komen.

meerdere antwoorden mogelijk

bv. De jongens zingen de laatste avond ontspannend kampliedjes in de kapel.

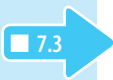
Na enkele weken dansen de nonnetjes het dansje komisch in de bus.

- Lees de strip.
- Markeer een zinsdeel dat een antwoord geeft op de vraag 'waar?' met **groen**.
- Markeer een zinsdeel dat een antwoord geeft op de vraag 'wanneer?' met **rood**.
- Markeer een zinsdeel dat een antwoord geeft op de vraag 'waarom?' met **blauw**.
- Markeer een zinsdeel dat een antwoord geeft op de vraag 'hoe?' met **geel**.

© 2018 Standaard Uitgeverij

Je bent een detective in een spannende strip. In het begin van de strip is Wiske spoorloos verdwenen. Ze werd het laatst gezien in de speeltuin.

- Bedenk drie mogelijke scenario's van wat er gebeurd kan zijn.
- Geef drie mogelijke antwoorden op de volgende vragen: **meerdere antwoorden mogelijk, bv.**

Scenario 1

Wie? de professor

Wat? ontvoeren

Wanneer? vanmorgen

Waar? aan de glijbaan

Hoe? met zijn vliegende bol

Scenario 2

Wie? het spook

Wat? een snoepje geven

Wanneer? gisteren

Waar? op de schommel

Hoe? stiekem

Scenario 3

Wie? Wiske

Wat? rijden

Wanneer? bij het ochtendgloren

Waar? over het speeltuintje

Hoe? met een snelle auto

- Maak nu drie zinnen waarin je telkens minstens drie van de opgegeven zinsdelen gebruikt.

meerdere antwoorden mogelijk, bv.

De professor ontvoerde Wiske aan de glijbaan met zijn vliegende bol.

Het spook gaf het meisje gisteren stiekem een snoepje op de schommel.

Wiske reed bij het ochtendgloren met een snelle auto over het speeltuintje.

Thema 1 SOS, school op stellen

- Les 1** Donderwolk of zonnestraal p. 4
- Les 2** Welk dier ben jij? p. 6
- Les 3** Gevoelige gedichten p. 10
- Les 4** Bijgevoegd staat leuk(er) p. 12
- Les 5** Je bent wie je bent! p. 16
- Herhalingsles 1** Weeroefeningen p. 18
- Herhalingsles 1** Meeroefeningen p. 20
- Les 6** Brieven aan Mark p. 22
- Les 8** Zin of geen zin p. 26
- Les 10** Wat moet ik met deze woorden? p. 29
- Les 11** Plezierlezen / vrij lezen p. 33
- Herhalingsles 2** Weeroefeningen p. 37
- Herhalingsles 2** Meeroefeningen p. 39

Thema 2 L☺l

- Les 1** Lachen is gez☺nd p. 42
- Les 2** Billen-trillen-b☺☺gie shake p. 46
- Les 3** K☺m op met die m☺p! p. 50
- Les 4** Over hum☺r gesproken! p. 54
- Les 5** Mafa-ha-ha-alda p. 55
- Herhalingsles 1** Weeroefeningen p. 58
- Herhalingsles 1** Meeroefeningen p. 61
- Les 6** Hum☺r, en nu even serieus p. 63
- Les 7** Z☺tte zinnen zijn c☺☺l p. 68
- Les 8** Het kan ook z☺ p. 71
- Les 10** Hum☺rfestival p. 76
- Herhalingsles 2** Weeroefeningen p. 77
- Herhalingsles 2** Meeroefeningen p. 80

**Dorien Masschelein
Griet Versmissen
Elke Verdoodt
Jona Hebbrecht
Ria De Sadeleer**

ISBN 978-90-497-0092-8

9 789049 700928